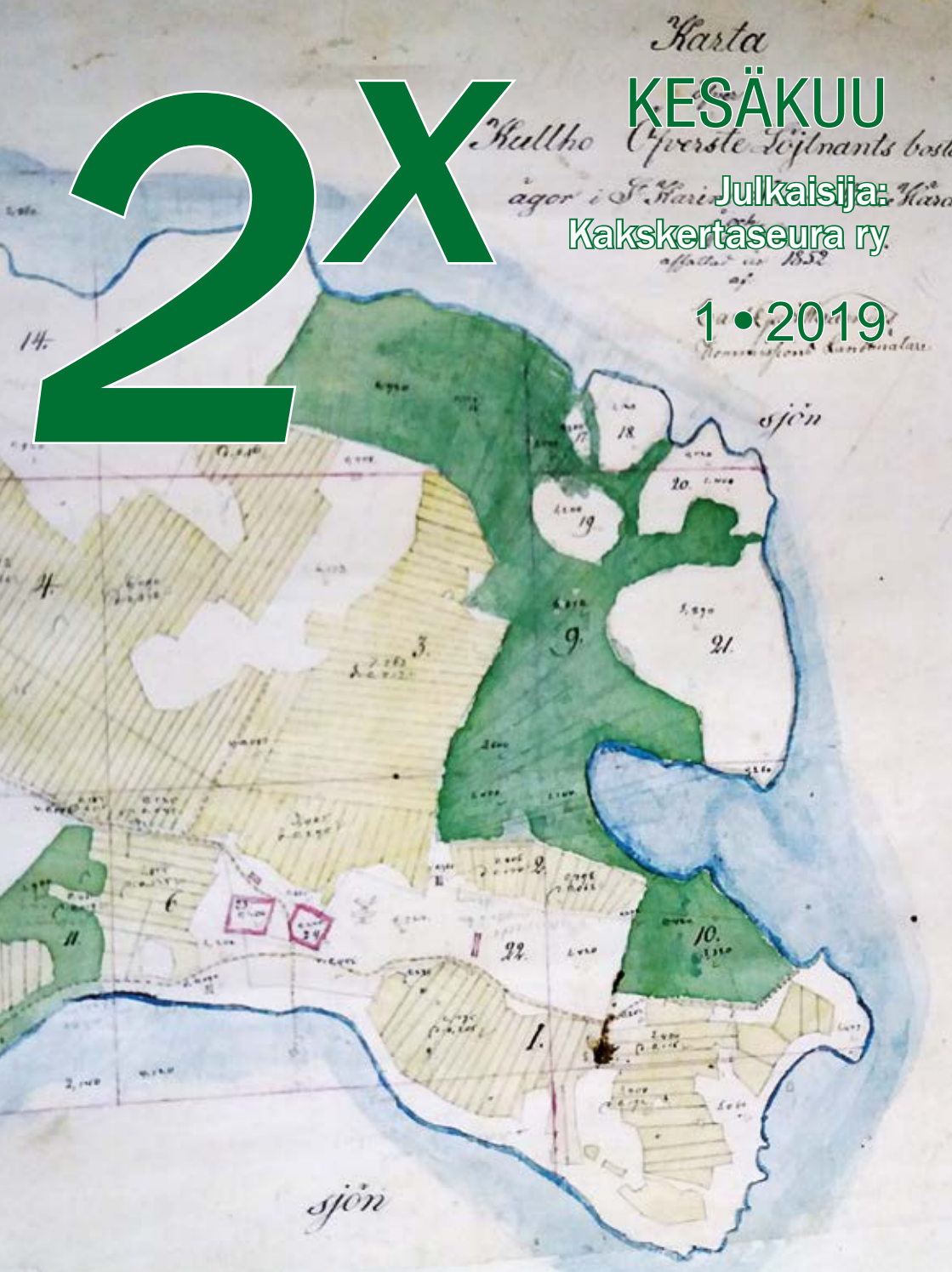

2X

Karta KESÄKUUN

Julkaisija:
Kakskertaseura ry

1 • 2019

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Kulhon kartano, osa 2	5
Elämää Kaks Kerrassa	25
Järvistensaari Satavan kupeessa - Niittyjä, torppia, huviloita	27
Mielikuvia Kaks kertaseurasta	32
Kaks Kerran VPK:lle uusi paloasema, 80-vuotisjuhla ja uudet haasteet	36
Kaks kertapäivät 2019	40
Tapahtumakalenteri - Kesä ja syksy 2019	42
Kaks Kerran kalliokaiverrukset	44
2x-lehden toimitus	56
Liity nyt jäseneksi	57
Kaks kertaseura ry ja hallitus	58
Kaks kertaseuran myyntituotteet	59

Kuva: Mirja Rakkolainen.
Kansikuva: Kansallisarkisto, digitoituidut aineistot/Kuva Jarkko Koskinen.

Pääkirjoitus

Muistoja lapsuudesta vuosikymmeniä sitten Kaksikerran kunnan ajoilta

Nikkilän kylän posti tuli yhteen laatikkoon tien pieleen yleensä hevoskyydillä. Viimeinen lajittelu tapahtui laatikolla, kun jokainen selasi omat postit ja näki samalla mitä postia naapurille tuli. Talviasuttavia talouksia oli 7 – 8 kappaletta, postinumeroa ei ollut, lapussa luki Nikkilä Satava. Joskus posti seikkaili jossain itäisellä Uudellamaalla Nikkilän pitäjässä. Puhelimia ei ollut kuin harvassa ja numerotkin olivat yksi- tai kaksinumeroisia, keskus oli Kokon Lempin kotona. Sitä lapsena ihmettelin, kun hän niitä piuhoja vaihteli paikasta toiseen.

Kaupassa käynti tapahtui pääasiassa myymäläautolla, joka pysähtyi Nikkilän aitan kulmalla keskiviikkoisin ja lauantaisin. Autolta ostettiin kaikki ruokatavarat, tarjouksia ei tainnut pahemmin olla ja mitä ei löytynyt, tilattiin seuraavaan kertaan. Talvella, kun appelsiinit tulivat, niin ostettiin koko puulaatikko kotiin ja kyllä maistui. Toki joskus käytiin pyörällä myös kyläkaupalla, silloinen Osuuskauppa. Kesäaikaan myös metsän läpi Artu-

kan kesäkaupalta haettiin tavaraa, kahvikin myllättiin hienoksi. Ensimmäisillä kerroilla annoin äidin antaman ostoslistan myyjälle ja jäin odottelemaan. Palaksi ostosreissuista sai hedelmääskin, siitä pitikin riittää sitten viikoksi - kesällä sai eskimopuikon, se kului nopeammin.

Mummo kun tuli käymään, hän osallistui talon töihin tai laitto ruokaa, jotta äitini pääsi ulkotöihin. Kävipä hän metsässä hakemassa ”kraakuja” eli luutatarpeita ja minä pompin perässä. Pihassa valmistui muutama luuta hetkessä, vierestä seurasin ja tallensin nuppiini ja osaisin jos tarve tulisi. Kiikkustuolissa

Kuva: Tuire Lindqvist

mummo leikkasi matonkuteita ja kun työ keskeytyi, kädet menivät ristiin ja peukalot alkoivat pyöriä, siitä äiti tiesi että on kahviaika.

Kesäisin harvennettiin sokerijuurikas-ta, se oli kaikkein vastenmielisintä työtä, kaikki muu kyllä kävi. Kerrankin kävi, että oli sovittu poikien kanssa kalastuskilpailu rantaan ja sinne kyllä piti päästä. Pellolla minulle tuli hirveä jano ja sain luvan mennä sisälle juomaan, metsän kautta talutin pyörän ja rantaan. Pikkasen tuli palautetta ja seuraavana päivänä harvennusurakkaa oli kahden päivän edestä, mutta kilpailun voitto tuli. Yksi työ oli erityisen mieluisa, se kun kuskasin tinkimaitoa kesäasukkaille aamuin illoin polkupyörällä. Siinä kun oli viisikin kannua sarvissa kerralla, niin siinä sai jo kivan tilin kuun lopulla.

Lapsuudesta muistan, kun seuraintalon urheilukenttää rakennettiin, olin siellä isän matkassa mukana. Töihin en toki saanut osallistua, jotain rimanpätkiä kanniskelin, muuten taisin olla enemänkin tiellä, kun testasin keskeneräisiä suorituspaikkoja. Päivän paras hetki oli, kun nostettiin eväsreppu ojan pohjalta ja alettiin syömään. Talolla oli siihen aikaan neljät kisat vuodessa. Hiihto -, sisähyppy-, mastojuoksukilpailut ja kentän valmistuttua kolmiottelut ja 1500 m juoksu. Kilpailuista ilmoitettiin muutamalla lapulla kylillä ja pylväissä, osallistujia riitti. Niitä tummuneita alpakkaluisikoita taitaa vielä jostain löytyä. Kilpailuladut tehtiin talkoilla, ne kiersivät pitkän Satavan metsiä ja peltoja. Talkoissa

perässä hiihtäjiä oli kymmenittäin, kuka niitä kaikkia laski, pitkä oli jono. Latuja hiihdeltiin sitten koko talvi, mitäpä sitä muutakaan.

Nyt kun eletään tässä ajassa, ovat saat ret paljon muuttuneet, ei kuljeta enää samoja polkuja metsässä eikä tehdä samoja latuja kuin ennen. Paljon on vuosien varrella rakennettu, kotitielläkin on entiset huvilat jo muutettu omakotitaloiksi. Liikenne on kasvanut moninkertaiseksi, työ ja harrasteet pistävät ajelemaan, ennen ne olivat paljolti kotinurkilla. Muutoksia on tapahtunut paljonkin ja pääasiassa hyviä asukkaille.

Viimeisempänä uusi paloasema palaa juurilleen Kaivoisten kylään.

Hyvää kesää kaikille saarille!
Osallistukaa teille järjestettyihin tapahtumiin!

Kulhon kartano, osa 2

– säätyläisten sivukartano, upseerien palkkaetu ja vuokralaisten mallitila

Edellisessä 2X-lehdessä aloitettu juttusarja, jonka tavoitteena on vauhdittaa Kulho-historiikin tekoa, jatkuu nyt Kulhon huviloiden, kartanon poikakotikauden ja saaren kesäsiirtoloiden tiiviillä esittelyllä. Kulhon saaren 1800-luvun lopulla alkanut huvilakulttuuri on huomattavan monivivahteinen, joten tässä yhteydessä sitä on mahdollista avata ainoastaan alustavasti.

Huviloihin, joista monet palvelivat myös kesäsiirtoloina, saa ennakkokurkistuksen osallistumalla kesäkuussa (15.6.2019) järjestettävään kotiseuturetteen. Kulho on Kaks kertaseuran vuoden 2019 kylä.

Kulhon vanhoja huviloita

Kulhon saaren itäpäähän rakennettiin laivalaituri viimeistään 1860-luvulla. Vuosisadan lopulla siitä tuli höyrylaivojen vakinainen pysähdyspaikka, mikä luonnollisesti loi hyvät edellytykset kesäasutukselle. Kulho oli tällöin vuokratuna Kaks kerran kunnallislautakunnan

Teeriniemen kärjessä sijainnut höyrylaivalaituri odotushuoneineen ja saunoineen 1930-luvun vaihteessa. Turun kaupunginarkisto, reprokuva Leif Kronberg (LK).

esimiehen tehtävää hoitaneelle Emil Engblomille, joka solmi ensimmäiset vuokrasopimukset huvilatonteista jo 1890-luvulla. Huviloita käsiteltiin asiakirjoissa usein mäkitupina, sillä kruununvirkatalon vuokraaja saattoi ilman rajoituksia perustaa vuokraamalleen tilalle mäkitupia. Vielä vuosiksi 1917–1921 vuokrasopimuksia jatkettaessa käytettiin niin huviloista kuin kalastajien paikoista nimitystä mäkitupa-alue. Vasta vuodesta 1926 vapaa-ajan asumukset saivat virallisissa asiakirjoissa huvilastatuksen.

Virkatalon vuokraajat saattoivat tehdä sopimuksia huvilanomistajien kanssa ainoastaan oman vuokrasopimuksensa puitteissa. Kulhon virkatalon vuokrasopimusjakson katkeaminen osui vuoteen 1917, jolloin Suomi itsenäistyi. Valtio jatkoi huvilanomistajien vuokrasopimuksia aluksi kolmen vuoden jaksoissa. Huvilanomistajien asema ja rantojen suunnitelmallinen hyödyntäminen oli kuitenkin otettu tarkasteluun jo ennen vuokrakauden päättymistä.

Vuonna 1916 maanmittari J. O. Hamaren mittasi Kulhon yksinäisen sotilavirkatalon tilukset virkatalon vastaista käyttämistä varten. Karttaan merkittiin jo aiemmin rakennettujen huviloiden – Bråvallen, Tallbackan, Nybackan, Klinttorpin, Grönbergan, Tamminiemen ja Bergbackan tontit sekä kolmen torpparin tai mäkitupalaisen – Ruusuholman, Kuuselan ja Mäntylän – tilukset. Näiden lisäksi rannoille merkittiin 15 nimeltä mainittua uutta palstaa. Ne kaikki sijait-

sivat pääsaaren yhteyteen maatuneiden Ruusuholman ja Isokarin eli Karjaluodon rannoilla Kulhon länsipäässä. Haapakan-kare, Mäntylä, Ruusuholma, Rantakallio, Kuusiniemi, Kuusikko, Lähteenmäki, Kuusimäki, Kuusikallio sekä Kuusela merkittiin karttaan päänumerolla 2 ja Pirttimäki, Kalliomäki, Niemelä, Kariniemi sekä Länsiranta numerolla 3. Kulhon virkatalon rekisterinumero oli 1 ja Vuokolan asuntotilan 4. Näiden lisäksi vuoden 1916 kartassa on muutama Kulhon pääsaarelle merkitty uusi tontti, jotka myöhemmin saivat nimet Salmela, Tyynele, Tähtiniemi ja Hiekkapohja.

Vanhoille kalastajatorpille kuului myös viljelyksiä. Vuonna 1929 erotettiin Kulhon tilasta Maaherran päätöksellä Ruusuholman perintötalo n:o 2, joka jaettiin samalla kolmeen osaan, Ruusuholmaan, Kuuselaan ja Mäntylään (Isokariin?).

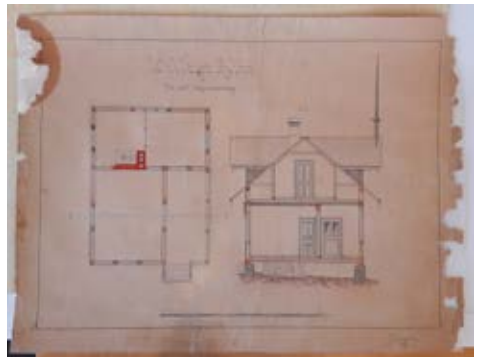
Huvilatonttien lunastaminen itselliseksi tuli mahdolliseksi vasta 1930-luvun alussa. Vuosina 1933–1935 suoritettussa maajaossa muodostettiin ensin Niemelän perintötila R:no 3, joka samalla jaettiin viiteen tonttiin (Pirttimäki, Kalliomäki, Niemelä, Kariniemi sekä Länsiranta). Vastaavaa jakomenettelyä sovellettiin myös muihin, jotka halusivat lunastaa vuokratontit omiksi. Kaupunki lunasti vuonna 1936 vuokraamansa tilukset valtiolta. Vuonna 1944 muodostettiin Tamminiemen perintötila R:no 6, joka jaettiin neljään osaan (Tamminiemi, Linnavuori, Nybacka ja Grönberga). Suurin osa huvilanomistajista halusi kuitenkin jatkaa vuokralaisina. Heidän sopimuk-

Veistonopettaja Mårten Ingmanin 1890-luvun puolivälissä rakentama Bråvallon (Louhiranta) päähuvi. Kuva LK 2019.

sensa uusittiin vuonna 1933, jolloin vuokra-ajaksi määritettiin 25 vuotta.

Vanhin Kulhon huviloista on Louhiranta, alkuperäiseltä nimeltään Bråvalla. Sen kansakoulun- ja veistonopettaja Mårten Ingman rakensi yhdessä vaimonsa kanssa 1890-luvun puolivälissä Teeriniemeen, höyrylaivalaiturin pohjoispuolelle. Ingmanin hirsirunkoinen huvila kohoaa merenpuoleisella kalliolla. Aikakaudelle tyypilliseen tapaan siinä on iso lasiveranta, jonka katolla on alkujaan ollut ullakkokerroksen makuuhuoneisiin liittyvä kuisti. Ilmeisesti 1900-luvun vaihteessa Ingman rakensi notkelmaan, päähuvilan alapuolelle, toisen taitekattoisen huvilan (nykyinen Bråvalla). Se palveli myöhemmin kesäsiirtolan henkilökun-

Mårten Ingmanin laatima pohjapiirustus Kulhoon rakennettavaa huvilaa varten. Kansallisarkisto, Turku. Kuva Kaarin Kurri (KK).

nan asumuksena ja keittiönä, mutta lienee alkujaan itsellinen kesäasumus. Mårten Ingmanin huvilan tontin vuokraoikeus siirtyi hänen kuoltuaan perheen

Ingmanien 1900-luvun alussa rakennuttama Bråvallen toinen huvila, joka palveli myöhemmin kaupungin kesäsiirtolan keittiö- ja henkilökunnan asuintalona. LK 2019.

lasten, Helge Mathias ja Erik Vilhelm Ingmanin, omistukseen vuonna 1938. Kaupunki osti Bråvallen huvilat vuokraoikeuksineen ja rakennuksineen Ingmaneilta vuonna 1951.

Seuraavakin huvila, Tallbacka (Mäntyniemi), kohosi niin ikään saaren itäpäähän. Sen rakennutti höyrylaivalaiturin eteläpuolelle asioimisliikkeen omistaja Johan Emerik ja rouva Fanny Sundén, joilla oli kuusi lasta. Engblomin kanssa vuonna 1896 solmitun vuokrasopimuksen mukaan Sundénilla oli Ingmanin tavoin oikeus käyttää höyrylaivalaiturin yhteydessä ollutta saunaa. Tallbackan komean uusrenessanssityylisen huvilan suunnitteli turkulainen arkkitehti August Helenius. Vuonna 1918 Sundén myi huvilansa talonomistaja Konrad Bogellille, jolta se vuonna 1919 siirtyi johtaja Julius Janssonille. Vuonna 1941 Turun kaupunki osti Janssonin huvilan irtaimistoinen 135 000 markalla.

Tallbacka (Mäntyniemi) 1900-luvun vaihteessa. Öljymaalauks A. Hindén. Yksityisomistus, kuva LK 2019.

August Heleniuksen vuonna 1896 laatimin suunnitelmin Sundéneille rakennettu Tallbackan eli Mäntyniemen huvila. LK 2019.

Kauppias Ernst Grönblomille vuonna 1908 rakennettu Klinttorp (nyk. Kuutinkulma). LK 2019.

Vuonna 1908 valmistui niin ikään saaren itärannalle Klinttorp (Linnavuori, nyk. Kuutinkulma), jonka laituriiin höyrylaiva alkoi saman tien poiketa. Sen rakennutti Linnavuoren eli Klintin eteläisvulle kauppias Ernst Grönblom. Vuonna 1916 Grönblom myi huvilansa lääninarkkitehti Johan Lybeckille, jonka perikunnalta se vuonna 1930 siirtyi kaupalla lääkäri Otto Valleniukselle. Vuonna 1934 Vallenius myi huvilan lääkäri Lauri Järviselle, jolta se siirtyi vuonna 1942 insinööri Gösta Ferdinand ja vaimo Evy Katjana Erlandzille. Kaupunki osti Linnavuoren Erlandzeilta vuonna 1953.

Kulhon kartanon vuokraajan Urho Niemisen Bråvallen länsipuolelle vuonna 1913 rakennuttama Nybackan huvila (nyk. Uusimäki) on tiettävästi ainoa kesähuvila Suomessa, jonka runko on Tapani-laattaa. Tehtailija Juho Tapanin 1910-luvun alussa patentoima reikäbetonitiilirakenne on turkulainen erikoisuus, jota juuri tuolloin yritettiin saada markkinoille. U. Niemisen jugendtyylinen huvila sai kunnian koristaa myös Tapanin rautabetonitiiliesitteen kantta.

Vuonna 1916 huvila siirtyi tirehtööri Gustaf Robert Zetterille, jonka leski Signe Zetter myi sen vuonna 1930 Turun laatikkotehdas Oy:lle. Vuonna 1934 solmitun kaupan myötä huvilan omistajaksi tuli insinööri Hjalmar Ferdinand Erlandz, joka myi tontin rakennuksineen vuonna 1961 Turun kaupungille.

Saaren etelärannalle kohosi ensimmäinen huvila – Grönberga – 1910-luvun vaihteessa. Sen rakennutti Hjalmar Järvinen, joka huvilaa sanomalehti-ilmoituksella vuonna 1913 kaupatessaan tituleerasi itseään työmieheksi. Huvilan osti J. F. Walker, joka vuonna 1917 myi sen konttoripäällikkö Oskari Lindénille. Huvilasta käytettiin tällöin nimitystä Peltola. Lindén nimesi paikan Grönbergaksi. Hän myi sen vuonna 1929 konttoripäällikkö Väinö Lindhille, jolta se siirtyi vuonna 1938 lääketieteentohtori Elis Oskar Mustelinille. Kaupunki osti Grönbergan Mustelinilta vuonna 1954.

Saaren etelärannan toinen huvila, joka on merkitty vuonna 1916 rantojen palstoitussuunnitelmakarttaan jo olemassa olevana, on Bergbacka eli Kalliomäki. Vanhin siitä säilynyt tieto on kuitenkin vasta vuodelta 1918, jolloin palstan vuokrasi agronomi Carl Johan Lindberg. Vuonna 1930 huvilan osti kauppias Kustaa Emil Ailio, joka lunasti myös tontin valtiolta 19.680 markalla. Palsta käsitti

Niemisen rakennuttama Tapani-laattarunkoinen Nybacka (Uusimäki) Juho Tapanin vuonna 1913 julkaiseman esitteen "Käytännöllinen uutuus rakennusalalla" kansikuva. Kansalliskirjasto, digitoituidut aineistot.

tuolloin noin 4 400 m². Vuonna 1937 Ailio tarjoutui myymään huvilan tonttineen kaupungille 120 000 markan hinnasta. Tontilla oli tällöin kaksi pientä asuinrakennusta, kellarit, sauna, vaja ja uimahuone, joiden kaikkien katemateriaalina oli semptaliini. Tilalla kasvoi 55 omenapuuta.

Saaren pohjoisrannalla sijaitsevan Tamminiemen vaiheet alkavat ilmeisesti Kalliomäen tavoin vasta palstoituksen jälkeen. Ensimmäisen vuokrasopimuksen palstasta solmi vuonna 1918 liikesimies Sigurd Lundgren, joka vuonna 1926 myi sen kellarimestari David Löfgrenille. Vuonna 1929 huvilan osti arkkitehti Erik Bryggman, jonka perheen ja sittemmin tyttären, sisustusarkkitehti Carin Bryggmanin kesäkotina se palveli aina 1990-luvun alkuun saakka.

Nykyisin huvilana tunnettu Vuokkola on entinen asuntotila. Sen vuokrasi vuonna 1918 samainen vanhempi maanmittari John Oskar Hammarén, joka vuonna 1916 oli laatinut Kulhon palstotussuunnitelman. Hammarén myi palstan vuonna 1922 puutarhuri Artturi Johannes Männistölle, joka puolisonsa Elsan kanssa asui siellä vuoteen 1928, jolloin he muuttivat kaupunkiin. Männistöt myivät Vuokkolan konttoristi Elis

Uusimäki nykyasussaan. LK 2019.

Grönbergan vuoden 1910 vaihteessa valmistuneen huvilan omisti vuosina 1938-1954 lääkäri Oskar Mustelin, jonka vuonna 1935 rakennuttama purjealus tuli myöhemmin kuuluisaksi Göran Schildtin Daphnena. LK 2019.

Ekmanille, mutta hankkivat samaan aikaan viereisen Tähtiniemen palstan kesäasunnokseen. 19.5.1928 päivätyn kauppakirjan mukaan Vuokkolan asuntotila käsitti tuolloin yhdistetyn talous- ja asuinrakennuksen, saunarakennuksen, navetan aittoineen, kellarin va-jarakennuksineen sekä tonttia ympäröivän aidan. Kauppahinta oli 35 000 mk. Vuokkola siirtyi Ekmanin sisarenpojan Westin omistukseen 1960- ja 1970-lukujen taitteessa ja on suvun omistuksessa yhä edelleen.

Kulhon pääsaarelle rakennettiin vuoden 1916 palstoituksen nojalla vielä kaksi huvilaa, Tyynelä ja Salmela. Tyynelän rakensi insinööri Gunnar Wahlström, jolta se vuonna 1922 siirtyi

konstrukööri, konepiirustaja August Erland Levanderille (arkkitehti Viljo Laitsalmen isä). Levanderkaan ei pitänyt sitä kauaa, vaan myi sen jo vuonna 1930 konemestari Emil Richard Österholmille. Vuonna 1937 huvilan osti Turun kaupun-

Saaren pohjoisrannalle 1910-luvun lopulla rakennettu Tyynelä on herkkä esimerkki Kulhon rannoille tällöin kohonneista pienistä, tarkoituksenmukaisista kesäasunnoista. LK 2019.

ki lastensuojelukäyttöön. Österholmin ja kaupungin välillä solmittu kauppa käsitti huvilan, käymälän halkosuojineen, säilytyskopin, laiturin ja uimahuoneen.

Salmelan vuokrasi vuonna 1918 insinööri Eric W. Ingman, joka oli Levanderin tavoin konepaja Androksen (myöh. Andrée & Rosenqvist Oy) palveluksessa. Vuonna 1924 hän myi sen varastonhoitaja Lars Engelbert Mattssonille, jolta se vuonna 1941 siirtyi Turun kaupungin omistukseen 112.000 markan kauppahinnasta.

Tähtiniemi ja Pilkkumi edustavat Kulhon pääsaaren sitä harvalukuista huvilakerrostumaa, joka on pysynyt yksityisomistuksessa. Tähtiniemen palstan vuokrasi vuonna 1918 kamreeri ja varahovioikeudenneuvos Assar Kalm. Vuonna 1927 se siirtyi Kalmilta varastonhoitaja Karl Jokiselle. Käytännössä palsta oli kahdessa osassa vuodesta 1928 lähtien. Virallinen jako toteutettiin vuonna 1933, jolloin Tähtiniemestä erotettiin puolet, Tähtiniemi I, varastonhoitaja Artturi Männistölle. Toinen osa, Tähtiniemi II, sai vuonna 1967 tontin lunastuksen yhteydessä nykyisen nimen Pilkkumi. Sekä Tähtiniemen että Pilkkumin kesämökit on rakennettu vuonna 1928.

Saaren länsikulmauksesta, Isokarin rannalta, palstoitettu Kariniemi kuuluu niin ikään vuoden 1916 suunnitelman mukaisesti syntyneisiin huviloihin. Sen vuorasi vuonna 1918 varahovioikeudenneuvos Waldemar Löfman. Jo vuonna

1921 palstan vuokraoikeus siirtyi konttoristi Yrjö Holmstenille ja tältä jokusen vuoden jälkeen (1924) työnjohtaja Otto Vilhelm Lehtoselle. Kaupungin omistukseen Kariniemi siirtyi vuonna 1941.

Kulhon huviloiden suunnittelijoista ei juurikaan ole säilynyt tietoja. Ainoat rakennusaikaiset suunnitelmat, jotka toistaiseksi ovat löytyneet, liittyvät kahteen vanhimpaan huvilaan. Todennäköisesti varakkaat omistajat, joihin kuului mm. turkulaisia liikemiehiä ja konepajateollisuuden palveluksessa olleita insinöörejä, antoivat suunnittelutehtävän jollekin kaupungissa toimineelle arkkitehdille tai rakennusmestarille. Tarjolla oli tuohon aikaan myös runsaasti huviloiden mallipiirustuksia. Esimerkiksi Kustannusosakeyhtiö Otavan vuonna 1913 järjestämään kilpailuun, joka koski pienten kesäasuntojen piirustusten laatimista, jätettiin peräti 81 ehdotusta. Palkitut 12 kilpailutyötä esiteltiin näyttävästi aikakauslehdissä. Mielenkiintoinen ja toistaiseksi selvittämätön osuus on myös saarella kesiään viettäneiden arkkitehtien, Johan Lybeckin ja Erik Bryggmanin, mahdollinen panos. Mm. Erik Bryggmanin työluettelossa esiintyy suunnittelu-kohteet Mattsonin huvila (1942) ja Zetterin sauna (1934), joita ei kuitenkaan ole pystytty liittämään Kulhoon. Oman kesäasuntonsa laajennuksen hän kuitenkin suunnitteli itse.

August Heleniuksen vuonna 1896 suunnittelema Tallbacka (Mäntyniemi) edustaa selkeästi 1800-luvun lopulle tyypillistä isohkoa herrasväen puuleik-

Kulhon saarella on nykyisin 69 tonttia, joista suurimmalla osalla on kesäasunto. Kulhon pääsaarella on entisen virkatalon lisäksi 12 rakennettua tonttia, Karjaluo dolla 32 ja Ruusuholmalla 8. Vuoden 1916 palstoitus suunnitelman mukaisesti syntyneitä pieniä kesähuviloita edustaa Niemelä, jonka kylkeen vuonna 1939 lisättiin 30 lapsen makuusali. Sen rakennutti 1910-luvun lopulla Turun teollisuuskoulun lehtori Arvid Hammaren. KL 2019.

kauksin koristeltua huvilaa, jolle on vastineita niin Ruissalossa kuin Hirvensalossa. Sen varusteluun kuuluivat mm. merelle avautuva veranta, joka oli osittain lasitettu ja osittain avonainen, sekä toisen kerroksen parveke. Bråvalla (nyk. Louhiranta), jota varten veistonopettaja Ingman laati myös itse ensimmäisen – toteuttamatta jääneen – piirustuksen, on kooltaan vaatimattomampi. Siellä väljyyttä haettiin sivurakennuksella (nyk. Bråvalla), joka niin ikään sai edustalleen komean lasiverannan, ja jonka makuuhuoneet parvekkeineen em. rakennusten tavoin sijoitettiin ullakkokerrokseen. Suurehkoja herrasväen huviloita ovat myös Klinttorp (nyk. Kuutinkulma, 1908), Grönberga (1910) ja Nybacka (Uusimäki,

1913). Yleinen piirre Kulhoon 1910-luvun lopulla rakennetuille huviloille on pieni pohja-ala, jyrkän satula- tai mansardikaton suojaan rakennettu vinttikerros ja avara lasiveranta. Huviloiden pihapiiriin pystytettiin tarpeelliset talousrakennukset ja saunat. Ainakin Bergbackan (Kalliomäen) ja Nybackan huviloissa, mutta mahdollisesti myös muissakin oli rannalla uimahuone sekä luonnollisesti laiturit.

Kulhon vanhimmat kesäasukkaat kuuluivat useimmiten virkamiesluokkaan, jotka näyttävät arvostaneen käytännöllisiä, kohtuuhintaisia, kodikkaita ja taroituksenmukaisia huviloita.

Kulhon Poikakoti 1926–1968

Kulhon virkatalovaihe päättyi konkreettisesti vuonna 1920, jolloin Turun kaupunki vuokrasi Kulhon yksinäistalon maineen ja rakennuksineen perustaakseen sinne poikakodin ”kasvatuksellisesti laiminlyötyjä” lapsia varten. Tila käsitettiin tällöin 1870-luvulla arkkitehti F.A. Sjöströmin piirustuksin uudistetun hirsirunkoisen päärakennuksen, tiilirunkoisen väentuvan ja makasiinin, kivenavetan sekä 46 hehtaaria viljelymaata. Päärakennus sijaitsi talouspihasta hieman erillään, merelle avautuvan mäen kumpareen eteläosalla. Lisäksi saarella oli jokunen asutustila ja yksityishenkilöiden kartanosta vuokratuille tonteille rakentamia kesähuviloita.

Virkatalon vanhat rakennukset eivät sellaisenaan soveltuneet koulukotikäyttöön, mutta tarjosivat riittävät raamit uudistukselle. Turun kaupungin rakennuskonttorissa laadittiin vaihtoehtoisia muutossuunnitelmia, joista Kouluhallitus valitsi tarkoitukseen sopivimmat ja teki vuonna 1924 tukirahoituspäätöksen, jonka nojalla muutostyöt saatiin käynnistettyä. Valtio vastasi osasta kustannuksia ja kaupunki kattoi loput. Turun apulaiskaupunginarkkitehtina tuolloin toiminut Harald Smedberg laati piirustukset, joiden mukaan rakennuksia korotettiin ja muokattiin poikakodin tarpeisiin. Koulu mitoitettiin 34 oppilaalle. Hirsirunkoisen päärakennuksen ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin koulun opetus- ja toimistotilat, yläkertaan johtajan neljä huonetta ja keittiön käsittävä

asunto. Talon alla olevat ikivanhat kellarit uudistettiin mm. lattiaa alentamalla talouskäyttöön. Karjapihan lounaissivustan väentupa korotettiin kaksikerroksiiseksi ja sen suojiin tehtiin oppilaiden majoitustilat. Makasiiniin sijoitettiin varastotilojen lisäksi mm. puutyöluokka ja sepän paja. Navetta kunnostettiin ja osa siitä erotettiin kanalaksi.

Kulhon Poikakoti sai ensimmäiset asukkaansa helmikuussa 1925, jolloin Turun kaupungin kasvatustalouden aikoinaan Nauvoon perustama koulusiirtola ja sen 14 oppilasta siirrettiin Kulhoon. Poikakodin virallisena käynnistymisvuotena pidetään kuitenkin seuraava

vuotta. Sosiaaliministeriö vahvisti tam-
mikuussa 1926 Kulhon poikakodin ohje-
säännöt ja kodin vihkiäisjuhlaa vietettiin
syyskuussa. Vuoden 1926 lopulla siellä
asui 23 oppilasta, jotka yhtä lukuun ot-
tamatta olivat kotoisin Turusta. Suurin
osa lapsista tuli yksinhuoltajaperheistä,
osa oli täysin orpoja ja jokunen muuten
vain hairahtunut pois kaidalta polulta.
Poikakotiin otettujen lasten ikähaarukka
vaihteli yhdeksästä 15:een.

Ne lapset, joiden kansakoulu oli jäänyt
kesken, saivat perusopetuksen ja jatko-
opetuksen. Varsinaisesta ammattikoulu-
tuksesta ei kuitenkaan ollut kyse, vaan
pikemminkin työn kautta oppimisesta.
Poikien ammatilliseen harjoitteluun kuu-

lui maanviljelys, karjanhoito, puutarhan-
hoito, puusepäntyöt, maalaus ja raken-
nustyöt. Pääpaino suurella tilalla oli
luonnollisesti maataloudessa. Poikako-
din kivinavetassa oli 18 lypsävää lehmää
ja 250 Leghorn-rotuista kanaa. Hevosia
oli kuusi. Kahden hehtaarin suuruisessa
puutarhassa kasvoi yli 300 hedelmäpuu-
ta, minkä lisäksi siellä oli lukuisia marja-
pensastoja. Puusepäntöissä tavoitteeksi
asetettiin harjoittaa käden ja silmän
yhteistyötä ja opettaa pojat valmista-
maan yksinkertaisia huone- ja talouska-
luja. Rakennustöihin he saivat harjoitus-
ta omien rakennusten vuosikorjauksissa,
joihin kuuluivat niin tapetoinnit, maala-
ustyöt kuin vesikatteiden korjaamiset.
Kasvatustyön tukena oli monimuotoinen

*Kulhon poikakoti etelästä 1930-luvun vaihteessa.
Turun kaupunginarkisto (TKA), reprokuva (LK).*

Poikakodin pihapiiriä pohjoisesta n. 1930. Virkatalolle 1870-luvulla pystytetyt rakennukset uudistettiin poikakodin tarpeisiin. Vasemmalla navetta, takana keskellä entinen väentupa, joka korotettiin poikakodin majoitusrakennukseksi ja oikealla makasiini, joka palveli jatkossa mm. verstastiloina. TKA, LK.

harrastustoiminta urheilu- ja soittokerhoineen, retkineen, illanviettoineen ja kilpailuineen. Poikakodilla oli oma uimala hyppytorneineen ja talviurheilua varten rakennettu hyppyrämäki. Lukemisesta kiinnostuneille oli oma kirjasto. Kuri oli tiukkaa ja hairahtumisista rangaistiin ensisijaisesti vapauksia ja oikeuksia supistamalla, mutta etenkin nuorempien kohdalla käytettiin myös ruumiillista kuritusta.

Kymmenen ensimmäisen vuoden aikana Kulhon poikakodissa oli asunut 102 oppilasta, joista osa oli ollut vain tilapäisesti sinne sijoitettuna. Noin kolmasosa oli tullessaan täyttänyt jo 15 vuotta. Pojat asuivat siellä tarpeen mukaan korkein-

taan siihen saakka, kunnes täyttivät 18 vuotta. Oppilaiden ikä toi omat haasteensa. Niistä 66 oppilaasta, jotka olivat lähteneet vuonna 1936 maailmalle, oli tilastojen mukaan 21 sijoittunut rautateollisuusosalalle, 12 maatalousalalle, 3 puutarhatöihin, 6 sotaväkeen (näistä 4 soittokuntaan), 6 liikealalle, 2 muurarinmattioppiin, 2 merille, 1 peltisepänoppiin, 1 salkkutehtaaseen, 1 kotiinsa ja 5 toisiin laitoksiin. Lapsien menestymistä seurattiin poikakodista lähdön jälkeen. Hyvin työssään menestyneitä ja sopeutuneita oli 102 lapsesta arviolta 40, tyydyttävästi käyttäytyneitä ja menestyneitä 15 ja epätydyttäväksi toimiltaan arvioituja 11. Heistä viisi eli 7,5 % ”poispäässeistä” oli tuomittu vankilaan.

Poikakodin johtokuntana toimi Turun kaupungin lastensuojelulautakunta. Poikakodin ensimmäinen v.t. johtajatar oli Lempi Lunden. Toukokuuhun 1926 tehtävässä aloitti kansakoulunopettaja Johan Villiam Rauvola, joka hoiti johtajan ja opettajan tehtäviä aina vuoteen 1947 saakka. Muita virkailijoita olivat maaviljelystarkastaja (ensimmäisenä Eeti Nieminen), puuseppäkatsastaja (Väinö Sivula aina 1960-luvun jälkipuoliskolle saakka), puutarhakatsastaja (ensin Viljo Virvanto ja myöhemmin U. J. Laine), emäntä (alkuun Lyydi Pukkila, sittemmin Laimi Sivula) ja hoitajatar. Lisäksi poikakodissa työskenteli keittiön ja maatalouden vaatimaa palvelusväkeä. Lasten

terveyttä seurattiin säännöllisesti. Ensimmäisenä lääkärinä toimi tohtori Rafael Kyrklund ja pappina Kakserran kappalainen, pastori S. Jalo. Rippikoulua piti ainakin myöhemmin pastori Daniel Hedman, joka Turun kaupungin lastensuojelujohtajan virassaan valvoi poikakodin toimintaa.

Poikakodin asukasluku pysytteli joitain jaksoja lukuun ottamatta kahden–kolmenkymmenen tienoilla. Myös henkilökuntarakenne säilyi melko samanlaisena poikakodin koko olemassa olon ajan. Maaliskuussa 1947 poikakodin johtajan virkaan nimitettiin kansakoulunopettaja Leo Lipasti, joka luotsasi laitosta vuoteen

Poikia ja puutarhakatsastaja (vas.) hoitamassa kasvivilavoja 1930-luvun alussa. Taustalla näkyy poikakodin johtajan asunnoksi ja kouluksi korjattu vanha puutalo, jonka kellarit periytyvät virkatalolle 1730-luvulla tehdystä päärakennuksesta. TKA, LK.

1954 saakka. Sen jälkeen tehtävissä olivat mm. J. I. Päivärinne (1954), A. S. Nevilas (1954–1957), J. Kontio (1957–1958) ja Raimo Akkola (1958–1962). Poikakodin viimeinen johtaja Markku Jokinen hoiti tehtävää helmikuusta 1962 poikakodin lakkauttamiseen, vuoden 1968 loppuun saakka. Tällöin oppilaat siirrettiin Lausteen poikakotiin ja saari jäi kesälasten tyyssijaksi.

Lasten saari

Kulhon saari tunnetaan poikakodin ohella lukuisista kesäsiirtoloistaan ja kesäkoedeistaan. Kesäsiirtolatoimi kukoisti etenkin sotien jälkeen, hiipui 1960-luvun lopulta lähtien ja tyrehtyi 1990-luvun vaihteeseen tultaessa. Kulhon siirtoloiden lapset olivat lastentarhaikäisiä, ainoastaan 4-7-vuotiaita. Monet olivat sellaisia, joiden hoitoa töissä käyvät vanhemmat lastentarhojen sulkiessa ovensa kesäkaudeksi eivät voineet muuten järjestää. Kesäsiirtola oli kuitenkin paljon muutakin kuin hoitopaikka: se oli varattoman perheen lapselle tilaisuus päästä kesänviettoon veden äärelle maalle.

Kulhon kehittäminen lasten saareksi oli Turun kaupungin lastensuojelujohtajaksi vuonna 1923 nimitetyn pastori, sittemmin rovasti Daniel Hedmanin kuningatsoidea. Ajatuksen hän sai valvoessaan Kulhon poikakodin ja kaupungissa yksityisten yhdistysten ylläpitämien lastentarhojen toimintaa. Vuonna 1937 kau-

Kulhon poikakodin rakennukset palvelivat ilmeisesti jonkun aikaa lakkauttamisen jälkeen kesäsiirtolana ja myöhemmin ne annettiin vuokralle mm. Turun kaupunginteatterin henkilökunnalle. Vailla vakinaista käyttöä olleet rakennukset saivat rappeutua tyhjiillään runsaan parikymmentä vuotta, kunnes kaupunki 2000-luvun alussa myi ne yksityiselle.

puungissa toimineet yksityiset lastentarhat siirtyivät kaupungin haltuun. Samalla Hedmanin virkatehtäviin lisättiin kesäsiirtolatoiminta.

Hedman piti Kulhossa kesäpaikkanaan vanhaa Mäntylän mökkiä, jonka mäkitupalainen Johan Johansson oli rakentanut ilmeisesti 1910-luvun vaihteessa Karjaludon ja Kulhon pääsaaren välissä sijainneelle Tippuholmalle. Ympärillä oli runsaasti vanhoja huviloita, joiden tonttien lunastaminen tai vuokra-ajan jatkaminen tuli ajankohtaiseksi 1930-luvun alkupuoliskolla. Monet tarjoutuivat myymään huvilansa kaupungille.

Kesäsiirtolatoimintaa oli kehitetty Turussa, kuten muuallakin, alkuvaiheessa kouluikäisten lasten loman virkistykseksi. Sveitsissä ja Saksassa alkunsa 1870-luvulla saanut kesäsiirtola-aate oli levinnyt Suomeen Tukholman kautta. Siellä koululaisille tarkoitettuja kesäleirejä oli järjestetty vuodesta 1883 lähtien. Turussa

toiminta oli alkanut vuonna 1889, jolloin opettaja R. Nevalainen ja hänen rouvansa olivat ottaneet Taivassalon Kaustilan kartanoon 40 kansakoululasta kesäviittoon.

Kesäsiirtolat olivat Suomen itsenäistymiseen saakka yksityisten ja yhdistysten käsissä. Kesäsiirtoloihin valittiin heikkokuntoisia ja sairaita sekä varattomien perheiden lapsia. Niiden arkeen kuului uintia, leikkejä, puutarhatyöskentelyä ja taloustöitä. Yksityisten lastentarhojen kesätoiminta alkoi 1910-luvulla. Vuonna 1937, jolloin lastentarhat siirtyivät kaupungille, niillä oli kesäsiirtoloita mm.

Rymättylän Saarlassa, Pansion Rauhalasssa, Kustavin Salminiityssä ja Satavan Sampassa sekä Ruissalon kansakoulutalossa, jossa pidettiin päiväsiirtolaa.

Monet Kulhon huvilat siirtyivät kaupungin omistukseen. Ensimmäiset kaupungin kaupunki solmi vuonna 1937. Ne koskivat saaren pohjoisrannalla sijaitsevaa, insinööri Gunnar Wahlströmin 1910-luvun alussa rakentaman Tyynelän huvilaa sekä Ruusuholma III:a, jonka omisti rouva Sigrid Holmsten. Seuraavana vuonna oli vuorossa saaren länsipäässä sijaitseva Niemelä, alkujaan Apajanieksi, joka oli Tyynelää vastaava pieni,

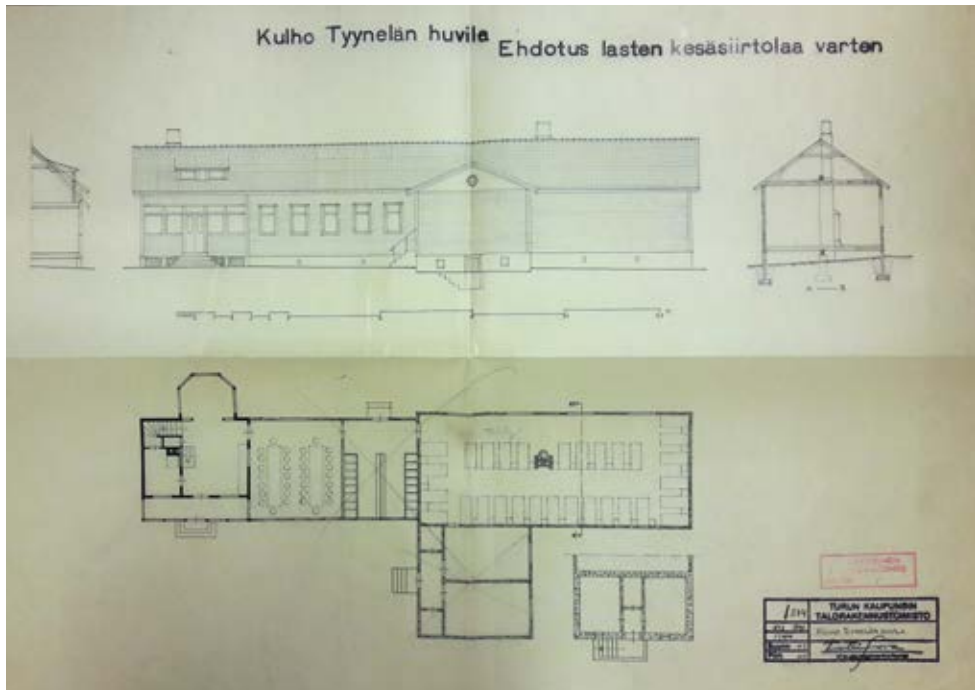
Niemelä uudistettiin kesäsiirtolakäyttöön vuonna 1939. Pienen huvilan kylkeen rakennettiin mittava elintaso- ja makuusaleineen kaupunginarkkitehti Totti Soran suunnitelmin. Turun museo-keskus (TMK). Rusko Reuna (RR) 1956.

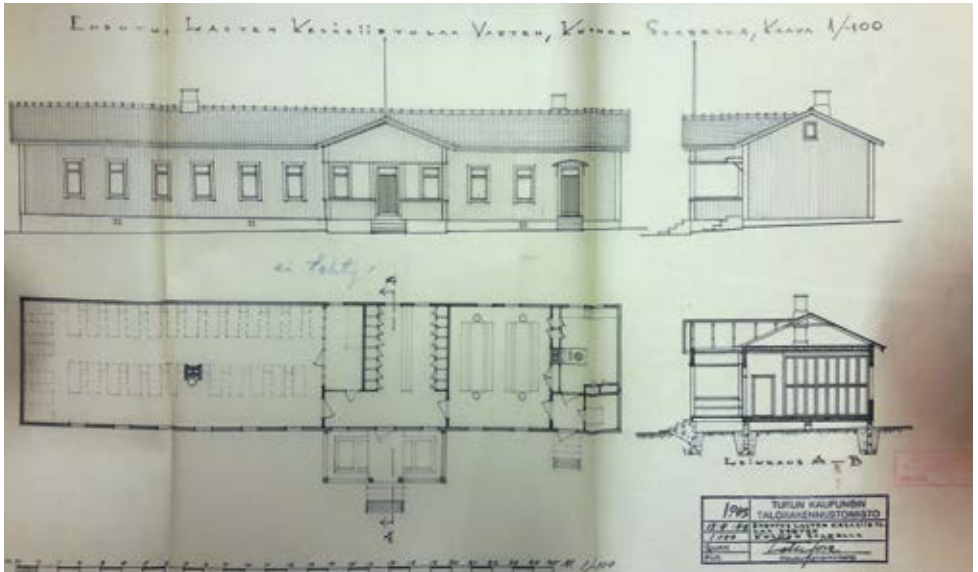
taitekattoinen huvila. Sen oli rakentanut perheelleen kesänviettopaikaksi teollisuuskoulun lehtori Arvid Hammaren niinkään vuoden 1916 jälkeen, jolloin Kulhon rannat palstoitettiin kesäasuntoja varten. Useiden omistajavaihdosten kautta huvila oli siirtynyt kauppiaspariskunta Matti ja Ellen Hurmeelle, joka myi sen kaupungille. Vuonna 1939 Niemelän huvilan kylkeen rakennettiin mittava makuu- ja ruokasali kaupunkin Talorakennusosastolla laadittujen suunnitelmien mukaan. Raskaat sotavuodet vauhdittivat huvilakauppoja ja lisäsivät kesäsiirtotarvetta, sillä monet kaupungissa sijaitsevat lastentarhat joutuivat sulke-

maan ovensa. Vuonna 1941 kaupunki osti Kariniemen, Kalliomäen (Bergbacka), Mäntyniemen (Tallbacka) ja Salmelan huvilat, jotka valjastettiin saman tien kesätoimintakäyttöön.

Vuonna 1943 kaupunginarkkitehti Totti Sora laati mallipiirustuksen Kulhoon rakennettavia kesäsiirtoloita varten. Se perustui ajatukseen pitkänomaisesta parakkimaisesta tyyppirakennuksesta, jonka toisessa päässä on 25–30 lapsen makuusali ja toisessa päässä keittiö sekä ruokasali. Rakennuksen jakoi keskelle sijoitettu eteinen vaatekomeroineen. Makuusalin kylkeen Sora sijoitti yöval-

Totti Sora laati vuonna 1941 suunnitelman Tyynelän laajentamiseksi, mutta siitä luovuttiin ja pieni huvila luovutettiin lastenkodin kesäkodiksi. Tilapalvelukeskus, kuva Kaarin Kurri (KK).

Totti Soran mallipiirustus vuodelta 1941. Tilapalvelukeskus, kuva KK.

vojan huoneen, josta oli saliin näkö- ja kuuloyhteys. Kulhoon ei kuitenkaan rakennettu yhtään huvilaa tämän mallipiirustuksen mukaan, mutta sen tilaratkaisuja sovellettiin niin vanhoille huviloille suunniteltuihin laajennuksiin kuin uusiin kesäsiirtoloiden toteutuksessa.

Sotien jälkeisinä vuosina kesäsiirtoloihin oli pyrkijöitä enemmän kuin niihin voitiin ottaa. Vuonna 1946 lastensuojelulautakunnalla oli ylläpidettävänä viisi alle kouluikäisille lapsille tarkoitettua kesäsiirtolaa, joista kolme oli Kulhon saarella. Kalliomäen siirtolassa oli kesää viettänyt 21 poikaa ja 21 tyttöä, Niemessä 31 poikaa ja 29 tyttöä sekä Salmelassa 24 poikaa ja 20 tyttöä. Kaksi muuta siirtolaa, joista toinen oli Jäkärlässä ja toinen Nurkkilassa, olivat huomattavasti suurempia. Jäkärlässä lapsia oli ollut 126

ja Nurkkilassa 59. Kansakoulujen kesäsiirtoloita oli kaupungilla samana vuonna niin ikään viisi (Ruissalo, Uudenkaupungin Lyökki, Korppoon Galtby ja Piikkiön Harvaluodon Haapala, mihin oli sijoitettu kaksi siirtolaa). Näiden lisäksi toimi useita yksityisiä kesäsiirtoloita, joiden toimintaa kaupunki valvoi ja avusti.

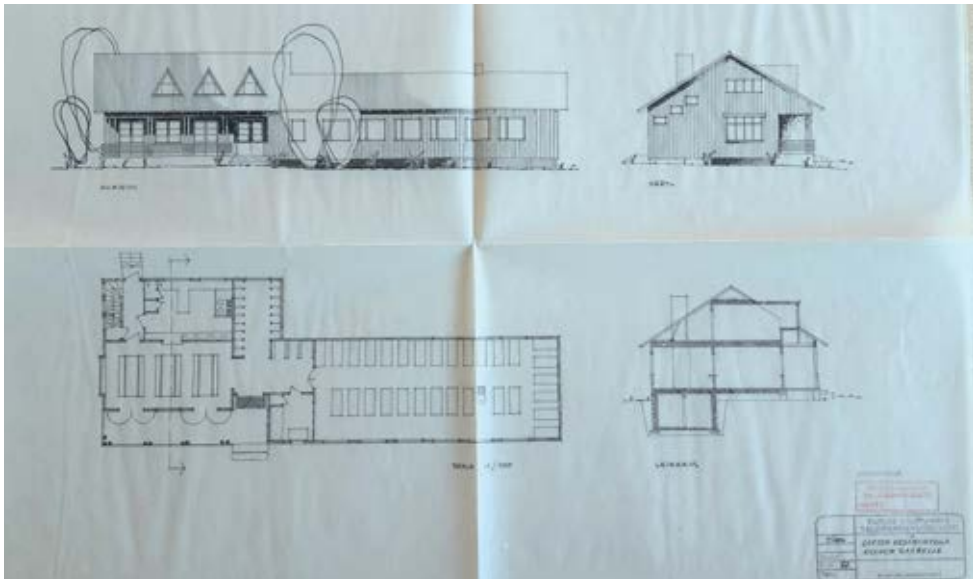
Kalliomäen vanha pienehkö huvila purettiin ja korvattiin vuonna 1948 kookkaalla uudisrakennuksella. Tilaohjelmaltaan se jatkoi em. tyyppi- ja mallipiirustusta, mutta arkkitehtoniselta ja toiminnalliselta otteeltaan suunnitelma oli kehittynyt huvilamaiseksi. Suurin muutos oli tapahtunut rakennuksen massoittelussa. Ruokasali- ja keittiöosa oli vedetty hieinan makuusalisiivestä sisäänpäin ja sen eteen lisätty suuri avokuisti ruokasaliin avautuvine pariovineen ja ikkunoineen.

Muutettujen suunnitelmin takana oli edelleen Totti Sora, mutta detaljisuunnitteluun osallistui myös apulaiskaupunginarkkitehti Viljo Laitsalmi. Toinen, lähes identtinen kesäsiirtolarakennus toteutettiin saaren kaakkoiskulmaan Mäntyniemen viereen. Vuonna 1950 käyttöön otettu Hiekkapohjan kesäsiirtola poikkesi Kalliomäestä ainoastaan siten, että siihen rakennettiin ruokasalin yläpuolelle neljä pikkuhuonetta henkilökunnalle. Hiekkapohjan piirustukset saivat lopullisen asunsa Talorakennusosastolla työskennelleen arkkitehti Arne Ehojen käsissä.

1950-luvulla kaupunki hankki omistukseensa Kuuselan (1950) vanhan kalastajatorpan sekä Brävallan (1951), Linnavuoren (1953) ja Grönbergan (1954)

huvilat. Ruusuholman kalastajatorppa siirtyi kaupungin omistukseen vuonna 1956 ja Metsäranta sekä Nybackan huvi-tila 1960-luvun alussa. Kaikkia ei kuitenkaan käytetty kesäsiirtoloina, vaan osa luovutettiin lastenkotien kesäkodeiksi.

Vuonna 1956 kaupungin lastensuojelulautakunnan ylläpitämistä kahdeksasta kesäsiirtolasta seitsemän oli Kulhon ja yksi (Kirjamäki) Hirvensalon saarella. Vuoroja oli pääsääntöisesti kolme ja niiden pituus vaihteli 27:stä 30 päivään. Muista poiketen Salmelassa oli lapsia kahdessa vuorossa; toinen jakso kesti 41 ja toinen 45 vuorokautta. Kolmivuoroiset siirtolat olivat Brävalla, Grönberga, Hiekkapohja, Kalliomäki, Linnavuori ja Niemelä. Hoitopäiviä näissä oli yhteensä 20 088.

Hiekkapohjan pohjapiirustus. Turun kaupungin Talorakennusosasto, Arne Ehojoki 1949.

Hiekkapohjan vuonna 1950 käyttöön otettu kesäsiirtola rakennettiin vanhalle peltomaalle, eikä sillä ole muista poiketen huvilamennisyyttä. Rakennus edustaa viimeistä vaihetta Talorakennusosaston kesäsiirtoloiden ketjussa. Kuva RR 1956 / TMK.

Kalliomäen vuonna 1948 rakennettu uusi kesäsiirtola. Kuva RR 1956 / TMK.

Kesäsiirtolalapset kuljetettiin saareen aluksi omalla veneellä Aurajoen rannasta, myöhemmin vesibussikuljetuksella Satavan lauttarannasta, Villenvalkamasta, jonne lapset tuotiin kaupungista linja-autolla. Yleisen elintason kohoaminen näkyi myös kesäsiirtoloiden ja kesäkotien varustelussa. Puuhellat korvattiin 1970-luvun vaihteessa sähköheloilla ja kellarit jääkaapeilla. Suuren helpotuksen toi myös kesävesijohto, joka toteutettiin viimeistään 1980-luvulla.

Niemelän tavoin iso makuusalisiipi, mutta niistä luovuttiin. Nybackan kesäkodin ja Mäntyniemen kesäsiirtolan toimivuutta parannettiin laajentamalla niitä ruokasaliverannalla.

Lastentarhanopettajat veloitettiin vuoteen 1967 saakka siirtymään kesäksi Kulhoon. Se ei kuitenkaan riittänyt täyttämään työvoimatarvetta ja kesäsiirtoloista tulikin monelle opiskelijalle monivuotinen kesätyöpaikka.

Kulhon kesäsiirtolat oli tarkoitettu terveille, 4-7 vuotiaalle lapsille. Lasten terveydentilaa seurattiin ja heidät punnittiin niin saapuessa kuin lähtiessä. Keskimääräinen painonnousu oli neljässä viikossa puoli kiloa lasta kohden. Vanhoissa kesähuviloissa oli tyypillisesti useita makuuhuoneita, joista kussakin 5-6 lasta. Ideaalina pidettiin 30 lapsen yhteistä makuuhuonetta, mutta sellaiseen päästiin vain Kalliomäessä ja Hiekkapohjassa, jotka oli varta vasten suunniteltu kesäsiirtoloiksi, ja Niemelässä, jonka yhteyteen oli toteutettu erillinen makuusalisiipi. Myös Tyynelän ja Salmelan huviloiden kylkeen suunniteltiin rakennettavan

Siirtyminen viisipäiväiseen työviikkoon ja yleinen elintason kohoaminen vaikutti kesäsiirtoloiden kysyntään. Vuonna 1967 kesäsiirtolat jaettiin kolmeen ryhmän: tavallisiin kesäsiirtoloihin, viikkosiirtoloihin ja päiväsiirtoloihin. Kuukausisiirtolat jatkoivat vanhojen kesäsiirtoloiden tapaan. Viikkosiirtoloihin lapset kuljetettiin maanantaiaamuisin ja tuotiin kaupunkiin perjantai-iltapäivisin. Päiväsiirtoloihin lapset kuljetettiin aamulla ja tuotiin kaupunkiin iltapäivällä. Kaikissa siirtolamuodoissa oli kolme vuoroa kuten aiemminkin. Ainakin 1970-luvun alkuun saakka Kulhossa toimi yksi päiväsiirtola, kolme viikkosiirtolaa ja kolme kuukausisiirtolaa

Vuonna 1972 lakkautettiin Niemelän kesäsiirtola ja siitä tehtiin päiväkotilasten retkikohde. Linnavuoresta tuli 1970-luvulla viikkosiirtola ja Kalliomäessä alettiin pitää leiritoimintaa. Kesäsiirtolatoiminnan hiivuttua 1980-luvun vaihteessa niistä tuli lastensuojelun kesäkoteja, jotka osoitettiin pääosin lastenkotien käyttöön.

Vuonna 1993, jolloin kaupunki laati selvityksen kaupungin omistuksessa Kulhossa olevista rakennuksista ja suunnitelti leirikeskukseen toteuttamista Kulhon poikakotiin, saarella oli sosiaalitoimen käytössä 10 ja muussa käytössä viisi kohdetta. Grönberga palveli Vähäheikkiläntien, Hiekkapohja Maksalankadun, Mäntyniemi Luostarinkadun, Bråvalla sekä Kariniemi Kunnallissairaalan tien, Nybacka Untolantien ja Linnavuori Puolukkatien lastenkodin kesäkotina. Salmelan

ja Tyynelän sosiaalilautakunta oli luovuttanut sijaisperheiden käyttöön. Kallioniemessä oli leiritoimintakeskus päivähoito-osaston leikkitoimintaa varten. Metsäranta, Niemelä, Kulho I, Kuusela, Ruusuholma sekä Kulhon päärakennukset olivat vuokrattuina ulkopuolisille toimijoille tai tyhjiillään. Osa taloista päätettiin laittaa myyntiin ja osa säilyttää toistaiseksi kaupungin omistuksessa. Huviloiden myynnistä saatavat tulot oli tarkoitus käyttää Kulhon päärakennuksen ja säilytettävien virkistysalueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen.

Kaupungin siirryttyä sisäiseen vuokrankantoon kävi kesäkotien ylläpito lastenkodeille ylivoimaiseksi. Ensimmäisenä kaupunki luopui Kalliomäen tiloista vuoden 1996 alussa ja pian myyntiin laitettiin loputkin. Viimeiset kesäkodit ja Poikakodin rakennukset kaupunki myi 2000-luvun alussa.

Elämää Kaksikerrassa

Hei! Olen asunut kesäasukkaana Kaksikerrassa vuodesta 1947, muuttaessamme olin 6-vuotias.

Asuimme entisellä Keerlan maalla Kesäniementie 59 meren rannalla. Vanhempieni toivomus oli, että saisimme elää kesät luonnon helmassa ja ravinnon saanti olisi edullista. Meillä oli alkuun peruna- ja vihannesmaa, myöhemmin omenapuita ja mansikkamaa. Maidon haimme päivittäin Keerlasta. Sieltä haimme heti koulujen loputtua myös oljet mukanamme ottamiin patjapusseihin. Alkukesästä lakanat olivat villaa. Isä pyöräili kaupunkiin ja takaisin. Heti aterian jälkeen soudimme koko perheen voimalla vastapäisen Latosaaren ympäri uistinta vedellen. Seuraavan päivän ateria oli näin turvattu. Äiti asui kanssamme koko kesän maalla, tarvittavat jauhot, kovaleipä yms. oli tuotu koko kesää varten jo alkukesällä. Keerlassa oli väkivahva renki nimeltään Velanen, hän auttoi meitä raskaimmissa töissä, mm. nosti pitkän lipputankomme ylös. Keerlan lyhyhäntäinen kollikissa oli kauhumme, sitä piti aina pakoilla maitomatkoiluilla. Navetassa oli kunniatauluja maidon korkeasta rasvapitoisuudesta, yläkerrassa asui tilan hevonen. Perheen nuorempi tytär oli ikäiseni ja tapanamme oli

leikkiä yhdessä, kävimme heidän järvenrantaunassaankin

Keerlalla oli metsässä lähde, mistä haimme juomaveden. Alkuvuosina tuli tontille kaivonkaivaja varpuna kanssa. Hyvä kaivo tulikin, joskin vesi oli raudan värjäämää. Naapurikin sai juomaveden siitä kaivosta. Perunat haettiin Kollista ja kukat Penilästä. Penilän pihatien reunassa oli hienosti hoidettu kukkamaa. Penilässä kävimme soittamassa tärkeät puhelut, puhelin oli isossa eteisessä. Vanhapari oleskeli viereisessä tuvassa.

Hiihdimme talvisin kaupungista mökillemme, pahin mäki oli heti Hylkilahden jälkeen. Kun linja-auto alkoi kulkea, jouduivat miehet työntämään sitä mäkeä ylös. Koska auto oli yleensä ihan täynnä, istuivat miehet bussin katolla. Isällä oli tapana viedä salkkunsaa ajoissa Puutorin päätepusäkkilaiturille merkiksi vuorostaan. Linja-autossa kävi kova puheensorina, lapsia siirrettiin sylistä syliin tilan saamiseksi.

Asuimme meren rannassa, mutta kävimme usein järven puolella, siellä oli autiot rannat, kesäasuntoja ei juuri ollut. Elokuussa kävimme veljeni kanssa tas-

kulampun valossa poimimassa rapuja rantavedestä. Naapurilla oli intiaanikanootti, jota neljän lapsen voimalla kannoimme merenrannasta järveen. Teinikäisenä kävimme myymäläautossa Keerlan tiehaarassa, muutamana vuotena kulki moottorivene laiturista toiseen kauppaamassa tuotteitaan. Ihan alkuvaiheessa oli Myllykylässä jonkun talon tiloissa kesäkauppa rajallisen valikoimansa kanssa. Isoisäni oli eläkkeellä oleva timpuri, joka auttoi tilan töissä, olen eräitäkin kertoja ollut hänen apunaan justeerisahan toisella puolella sahaamassa puita.

Muutin aikuisena Helsinkiin, mutta kesäasunto on vielä perheeni käytössä. Toinen tytöstäni on biologi, hän on opinäytteenä tehnyt korkeuskartoituksia

saaresta. Mieheensä on lintututkija, hän on kartoittanut tietyn alueen eläimiä usean vuoden ajan. Oma mieheni on hyönteistutkija, saaren hyönteisiä seurattessaan hän on todennut kantojen suuren pienentymisen parin viime vuosikymmenen aikana. Itse olen kansatieveittäjä, erikoistunut Suomen itäiseen saventalvuperinteeseen. Olisi ollut mielenkiintoista olla mukana Kaksikerran luonnon ja historian tutkimisessa, tämä kiireinen aika on vienyt aikamme muualle. Lähivuosina joudun surukseni luopumaan tilastani, koska koko perhe asuu Helsingissä ja minulle alkaa ikää kertyä. Antoisaa on ollut, isäni Viljo Vanne on aikoinaan ollut aktiivisesti mukana Kaksikertaseuran toiminnassa.

Terveisiä ja voimia seuran toimintaan!

Lukijan kynästä

Kaksikertaseuran yhtenä tavoitteena on lisätä saarien asukkaiden kotiseututietoisuutta, joka osaltaan edesauttaa meille kaikille tärkeän yhteisöllisyyden ja kotiseutuun sitoutumisen positiivista tunnetta. Seura haluaakin nyt lanseerata uuden palstan 2X-lehden lukijoille: omia kokemuksia ja muistoja saarilla asumisesta, kesänvietosta, vierailuista ym. Vuosikymmeniä sitten tai hiljattain. Näitä on hauska kirjoittaa ja yhtä hauska lukea, kuten tämä ensimmäinen, Kaerlan kylän

liepeille sijoittuva loistava tarina todistaa, kesäelämää lapsen silmin vuosikymmenien takaa. Uusia muistoja ja tarinoita, valokuvien tai piirustuksien, toivomme siis runsain mitoin tuleviin 2X-lehtiin!

Ps. Myös lehden pääkirjoitus, puheenjohtajan palsta, on oiva kirjoitelma tähän sarjaan!

Ritva Nummiora

Järvistensaari Satavan kupeessa

– Niittyjä, torppia, huviloita

Vanhaa asutusta

Järvistensaaren on jo varhain katsottu kuuluvan luontevasti Sampansuntin takaisen Satavan kylille. Ne ottivat Järvistensaaren käyttöönsä luultavasti jo keskiajan kuluessa. Maastoltaan vaihtelevassa saarella oli savipohjaisia lehtonotkoja, joista sai raivaamalla sopivia luonnonheinäniittyjä. Muuta saarta voitiin käyttää sellaisenaan kylien yhteisenä metsänä ja karjanlaitumena. Niityt olivat raivaajatalonsa hallinnassa ja niitä voitiin

myydä kuten muutakin omaisuutta. Varhaisin asiakirjamaininta Järvistensaaresta liittyykin siihen, miten Maarian Pappila sai vuonna 1421 lahjoituksena haltuunsa saarelta Järvis-nimisen niityn. Pari kolme vuosisataa nuoremmissa asiakirjoissa ovat tulleet mainituiksi myös mm. Latosarka-, Nau-, Kirspää-, Santaniemi- ja Apelorko-nimiset niityt.

Laajin yhtenäinen niitty oli saaren koillispään nykyinen Järvistön tilan pelto.

Järvistensaari vuonna 1786. Karttaan on merkitty isojakoasiakirjoista ym. löytyneitä niittyjen nimiä. Pohjana Nikkilän isojakokartta. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto, Maanmittaushallituksen uudistuskartat).

Keskiajalla, merenpinnan ollessa muutamia metrejä nykyistä korkeammalla, paikalla on ollut umpeen kuroutuva merenlahti, ns. flada, joka muuttui vähitellen makeavetiseksi. Sen järviruoko ja muu rantakasvillisuus on ollut haluttua karjanrehua. Tämä umpeen kasvava lahti on kenties ollut juuri se ”järvi”, joka huomionarvoisena maastonpiirteensä antoi nimen koko saarelle. Kertoman mukaan allasta kuivatettiin viljelykelpoiseksi vielä 1900-luvullakin räjäyttämällä vedelle lasku-uoma rannan kalliokannakseen.

Satavan kylien isojakoa suoritettaessa 1780-luvulla myös yhteiset metsät jaettiin kylien kesken pysyvästi. Tuolloin syntyivät saarta nyt halkovat kylien rajat. Rajakiviä hahmottuu edelleen maastosta. Lähimmät kylät Artukka ja Nikkilä saivat haltuunsa keskeisiä alueita niittyineen, mutta myös Kaivoinen, Uusikylä, Hännälä (Mäenpää) ja Sampas saivat

palstansa. Kaivoinen ja Maarian pappila vaihtoivat osuuksiaan niin, että koko vanha ”järvi” ja muu koilliskulma tuli kuulumaan Maarian pappilalle. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä omistaa edelleen osan näistä silloin saaduista maista.

Isojaon jälkeen saareen syntyi myös ensimmäinen vakituinen asutus, kun talot alkoivat perustaa palstoilleen torppia. Hännälän rsthollin maalle asettui jo 1790-luvulla torppari Rosberg perheineen, ja muutamia vuosia siellä asui myös Hännälän (reservi)rakuuna Lax. Tästä Sampansuntin rannalla olevasta Hännälän torpasta tuli vuonna 1900 itsenäinen Kotiahon palstatila. Sen nykyisestä asuinrakennuksista vanhempi on kertoman mukaan tehty 1900-luvun alussa paikalle siirretystä ”tervatuvasta”, jossa aikoinaan säilytettiin ja huollettiin kalastusvälineitä. Myös tilan uudempi

Järvistensaari vuonna 1880-1881. Kartassa olevat torpat on ympäröity sinisellä. (Kansallisarkisto, digitaaliarkisto, Senaatin kartasto). Sinisten rastien kohdalla on ollut rakennuksia vuoteen 1910 mennessä isojaon täydennyskarttojen tai muun lähteen mukaan.

Riihikirkko, kuvaaja Turun museokeskus / Sanna Kupila.

asumus on koottu vanhoista hirsistä, joista on tavattu mm. vuosiluku 1847.

Toinen 1790-luvulla asuttu, mutta ilmeisesti lyhytikäiseksi jäänyt torppa sijaitsi Uusikylän palstalla. Siellä asuneet niittyvahti Jacob ja hänen poikansa perheineen siirtyivät 1800-luvun ensi vuosina Maarian pappilan perustamaan uuteen Järvisten torppaan, mutta muuttivat jo pian pois sieltäkin. Heidän sijaansa pappilan torppaan saapui vuonna 1810 Maarian Raunistulan Lonttisista pitäjänsuutari Blomqvist. Hänen poikansa puolestaan ryhtyi sepäksi, ja vuosien 1830 ja 1850 välillä Järvistensaaren koillisrannalla asioitiin sekä Blomqvistien pajassa että suutarinverstaassa.

Paikka tunnettiin sepäntorppana vielä 1900-luvun alussakin. Viimeinen seppä muutti vuonna 1914 naapurisiin perustetulle Järvissalon tilalle. Järvissalosta on jäljellä enää seurakunnan käyttöön siirtynyt vanha riihi. Riimestä kunnostettiin kesäkirkko, joka on tuttu monelle rippikoulunsa Järvistensaaressa käyneelle.

Pappilan Järvistön torppa vanhoine rakennuksineen on edelleen sijoillaan kalliokannaksella meren ja pellon välissä. Nykyinen omistajasuku otti torpan hallintaansa 1915 ja muutti sen viljelytilaksi. Tila itsenäistyi Järvistön nimellä 1920-luvulla. Pitkän päärakennuksen vanhin osa lienee tupa, epäilemättä 1800-luvun puolelta.

Myöhempi huvila- ja kesämökkiasutus on hävittänyt tieltään Järvistensaaren muita torppia. Asuinpaikkoja oli etsitty etenkin suojaisammalta Sampansuntin rannalta. Kuvan 2 karttaan merkittyjen lisäksi muistetaan pari muutakin – mm. Talluddenin huvilan paikalla on kertoman mukaan ollut kalastajatorppa. Airiston puoleiselle rannalle on asetettu ensi kertaa ehkä aivan 1800-luvun lopussa.

Huviloita ja hyötyviljelyä

Muutama kymmenen vuotta sen jälkeen kun Ruissalon ensimmäiset huvilat oli rakennettu, alkoi vastaavia varakkaamman väen kesänviettopaikkoja syntyä Turun lähiympäristön muillekin saarille. Järvistensaaressa lounaiskolkkan Talluddenin huvila lienee saaren varhaisin. Turkulainen leipuri Karlstedt hankki paikan jo vuonna 1887 ja huvila rakennettiin rantakalliolle, kertoman mukaan tyttärelle ja tämän venäläissyntyiselle puolisolle. Jo ainakin 1890-luvulla ”Karlstedtin laituriin” laski höyrylaiva, ilmeisesti höyrypursi Hirvensalo, joka ajoi osan vuoroistaan Nikkilän kautta Sampansuntin läpi. Laiva oli aloittanut liikennöinnin Hirvensalo - Satava - Kaksikerta

-rengasreitillä jo keväällä 1888, tuolloin vielä nimellä ”XXIII”.

Naapurissa sijaitsevaa Sandstrandin huvilaa alettiin rakentaa 1915. Sandstrandin ja Talludennin päärakennukset ja uimahuoneet erottuivat etäältä ja leimasivat saaren tämän kulman herasväen alueeksi. Kumpaakaan uimahuonetta ei enää ole jäljellä; toisen vei myrsky 1900-luvun lopussa ja toisen tilalle on asetettu maamerkiksi majakkalaiva Kallbådgrundista pelastettu vanha loisto.

Airiston purjehdusseura (Airisto Segelsällskap) vuokrasi vuonna 1912 Järvistensaaren länsikärjen kallion, Kirspään eli Rödnäsin ja rakensi sinne pienen paviljongin, josta tuomaristo sai seurata purjehduskilpailuja. Tuohon aikaan saaren länsipää oli jo ehtinyt saada ensimmäisen huvilansakin, Onnisen suvulle kuuluneen Päivärinnan. Samana vuonna 1912 Kotiahon tilasta lohkottiin jyrkkä kallioranta Järvis-nimiselle huvilalle. Parin seuraavan vuosikymmenen aikana valloitettiin myös saaren pohjoisen puoleiset rantakalliot.

Näiden sotia edeltävän ajan kesäasuntojen tyyli ja koko vaihtelee mansardikattoisista ja lasiverantaisista huviloista pikkuisiin mökkeihin. Myös modernismista näkyy esimerkkejä. Pohjoisrannalla kohoaa 1920-1930 -lukujen vaihteen

Wuorolista
Turun Hörgypurfi-afdelingens Hörgypurfilist
RUNSALA ja HIRVENSALO
 den 11. februar 1895.

<p>Ranpuri—Osarnuori, Högskolans samhälle ja tillfälle jemna till. (Hörgypurfi RUNSALA)</p> <p>Sammanställning för jäthörsållning:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">Ranpuri No 10 sp. No 11 sp.</td> <td style="width: 50%;">Osarnuori No 3 sp. No 11 sp.</td> </tr> <tr> <td> 2 sp. — 3 sp.</td> <td> 4 sp. — 7 sp.</td> </tr> <tr> <td> 5 sp. — 7 sp.</td> <td> 8 sp. — 9 sp.</td> </tr> <tr> <td> 10 sp. — 11 sp.</td> <td></td> </tr> </table> <p>Hörsållning:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">No 7 sp. No 8,15 sp.</td> <td style="width: 50%;">No 11 sp. No 12,50 sp.</td> </tr> <tr> <td> 11 sp. — 12,50 sp.</td> <td></td> </tr> </table> <p>Öfverhörs ållning o. l. hörsållning hörsållning Hörsållning samhälle, hörsållning till hörsållning samhälle: No 8,15 sp. No 3,30 sp.</p>	Ranpuri No 10 sp. No 11 sp.	Osarnuori No 3 sp. No 11 sp.	2 sp. — 3 sp.	4 sp. — 7 sp.	5 sp. — 7 sp.	8 sp. — 9 sp.	10 sp. — 11 sp.		No 7 sp. No 8,15 sp.	No 11 sp. No 12,50 sp.	11 sp. — 12,50 sp.		<p>Ranpuri—Sörjälä—Riffilä, Hörsållning samhälle ja tillfälle jemna till. (Hörgypurfi HIRVENSALO)</p> <p>Sammanställning för jäthörsållning:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">Ranpuri No 8 sp. No 10 sp.</td> <td style="width: 33%;">Sörjälä No 11 sp. No 9,50 sp.</td> <td style="width: 33%;">Riffilä No 9,50 sp. No 10,50 sp.</td> </tr> <tr> <td> 11,50 sp. — 4 sp.</td> <td> 5 sp. — 6 sp.</td> <td> 7 sp. — 11 sp.</td> </tr> <tr> <td> 7 sp. — 8 sp.</td> <td> 9 sp. — 11 sp.</td> <td> 10,50 sp.</td> </tr> </table> <p>Hörsållning:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">No 6 sp. No 8 sp.</td> <td style="width: 33%;">No 7,50 sp.</td> <td style="width: 33%;">No 9,50 sp.</td> </tr> </table> <p>Öfverhörs ållning o. l. hörsållning hörsållning Hörsållning samhälle, hörsållning till hörsållning samhälle: No 2,50 sp. No 4 sp. — 7 sp.</p>	Ranpuri No 8 sp. No 10 sp.	Sörjälä No 11 sp. No 9,50 sp.	Riffilä No 9,50 sp. No 10,50 sp.	11,50 sp. — 4 sp.	5 sp. — 6 sp.	7 sp. — 11 sp.	7 sp. — 8 sp.	9 sp. — 11 sp.	10,50 sp.	No 6 sp. No 8 sp.	No 7,50 sp.	No 9,50 sp.
Ranpuri No 10 sp. No 11 sp.	Osarnuori No 3 sp. No 11 sp.																								
2 sp. — 3 sp.	4 sp. — 7 sp.																								
5 sp. — 7 sp.	8 sp. — 9 sp.																								
10 sp. — 11 sp.																									
No 7 sp. No 8,15 sp.	No 11 sp. No 12,50 sp.																								
11 sp. — 12,50 sp.																									
Ranpuri No 8 sp. No 10 sp.	Sörjälä No 11 sp. No 9,50 sp.	Riffilä No 9,50 sp. No 10,50 sp.																							
11,50 sp. — 4 sp.	5 sp. — 6 sp.	7 sp. — 11 sp.																							
7 sp. — 8 sp.	9 sp. — 11 sp.	10,50 sp.																							
No 6 sp. No 8 sp.	No 7,50 sp.	No 9,50 sp.																							

Öfverhörsållning.

Aura 11.4.1895

**En liten sommarlägenhet uthyres på den
 naturskönt vid Sampsas-sund belägna
 Järvisholmen, daglig ångbåtskommunikation
 Närmare med **K. A. Karlstedt,**
 Eriksgatan N:r 8.**

Åbo Underrättelser 9.5.1895

varhaista funktionalismia edustava ”tornitalo” ja etelärannalle on sotien jälkeen tehty mm. kuutiomainen funkshuvila, kertoman mukaan kopio tamperelaisen tuttavaperheen kesäasunnosta.

Useaan huvilaan liittyy turkulainen yritys- ja teollisuushistoria: omistajia ovat olleet mm. Fredrikssonin tukkuliikkeen, Vesijohtoliike Onnisen sekä Marja ja Säilyke Oy:n perustajat. Marja ja Säilyke Oy eli Marke sulautui sittemmin Huhtamäki-yhtymään. Yritys sai alkunsa Sewonin perheen kurkkuviljelmistä. Jär-

Åbo Underrättelser 27.10.1912

Perunoiden pesua Airiston rannalla Nurmen huvilalla Järvistensaassa. Kuva Turun Museokeskus.

vistensaaren huvilapalstalla – vanhalla Artukan Latosaran niityllä – kasvoi myös tomaattia, marjapensaita ja omenapuita, joiden satoa myytiin suoraan paikan päältä. Puutarhaa hoiti ammattipuutarhuri, jolla oli oma asunto.

Saaristossa onkin osattu hyödyntää sitä seikkaa, että kallioisten saarten sokkeloihin syntyy edullinen pienilmasto. Myös syyshalloja torjuva meren lämpö on eduksi juuri puutarhaviljelylle. Järvistensaaren Kotiahon ja sen yhteyteen kuuluneen Salmelan tiloilla viljeltiin sotien molemmin puolin mm. avomaankurkkua, kaalia ja omenoita. Satoa myytiin osuuskauppaan, mutta vietiin joskus etäämmällekin, aina Helsingin kauppatorille saakka. Tilalla oli enimmillään 1500 omenapuuta, joista osa on vielä jäljellä mainituilla tonteilla.

Pääosa saaren 99 kiinteistöistä on käytössä vapaa-ajan asuntoina. Tontteja lohkottiin ja kesämökkejä rakennettiin etenkin 1950- ja 1960-luvuilla, lopulta saaren sisäosiinkin. Monista muista Turun ympäristön pienistä saarista poiketen Järvistensaassa näkyy kesähuvilaja mökkikulttuurin koko kaari 1800-luvun lopulta 2000-luvun alkuun. Saarella myös asutaan ympäri vuoden, ja sieltä löytyy yksi viimeisistä Turun lähisaariston tiloista, joilla yhä asuu ammattikalastaja.

Mielikuvia Kakskertaseurasta

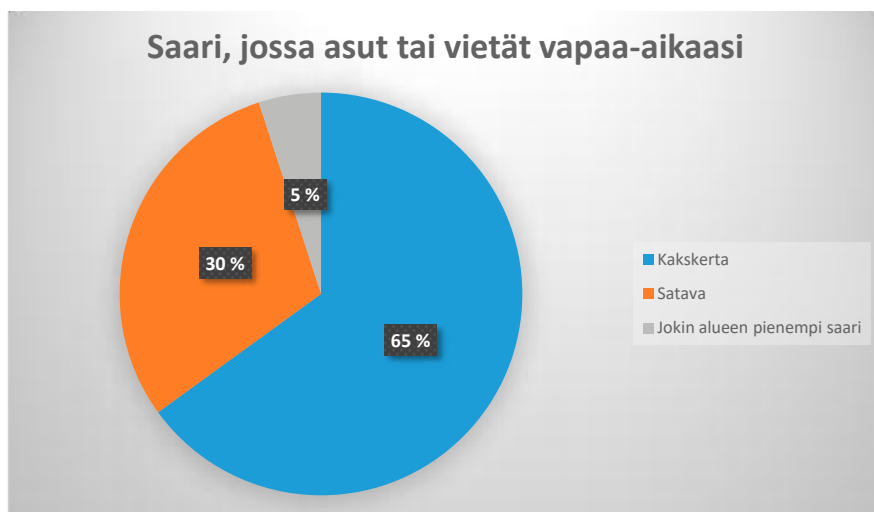
Kakskertaseura teki kyselyn jäsenilleen marraskuussa 2018. Kaikille niille, joiden sähköpostiosoite oli seuran tiedossa, lähetettiin linkki kysymyslomakkeeseen ja pyydettiin vastaamaan. Sen lisäksi Facebookissa oli avoin linkki, jonka kautta kuka tahansa pääsi vastaamaan kyselyyn. Sähköpostikyselyyn tuli 110 vastausta ja Facebookin välityksellä vastasi 28 henkilöä. Näistäkin vastaajista suurin osa oli seuran jäseniä. Kiitos kaikille osallistujille!

Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa vastaajien mielikuvia Kakskertaseurasta

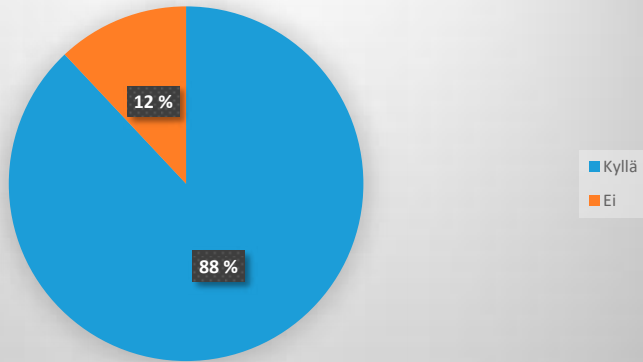
ja sen toiminnasta. Vastauksista saatiin suuntaviivoja seuran toiminnan ja koko alueen edunvalvonnan kehittämiseen.

Mitä sitten kysyttiin ja minkälaisia vastauksia saatiin?

Vastaajista suurin osa asuu tai viettää vapaa-aikaansa Kakskerran saarella (65%). Vajaa kolmasosa oli satavalaisia (30%) ja loput (5%) jonkin pienemmän saaren asukkaita. Tästä tuloksesta saimme kimmokkeen tutkia jäsenistömme jakautumista eri saarille. Ikävä kyllä seuran jäsentiedosto on puutteellinen eikä

Hoitaako kaks kertaseura sinun etujasi esim. Turun kaupungin suuntaan?

kaikkien kohdalla ole merkintää, mikä on heidän asuin- tai mökkisaarensa. Siinä sitten käytettiin avuksi salapoliisityötä ja täydennettiin tiedostoja mahdollisuuksien mukaan. Johtopäätöksemme on, että Kaks kertaseuran pääjäsenistä 2/3 asuu Kaks kerran saaren puolella ja 1/3 Satavassa sekä sen lisäksi 12 kpl jossain alueen pienemmässä saarella.

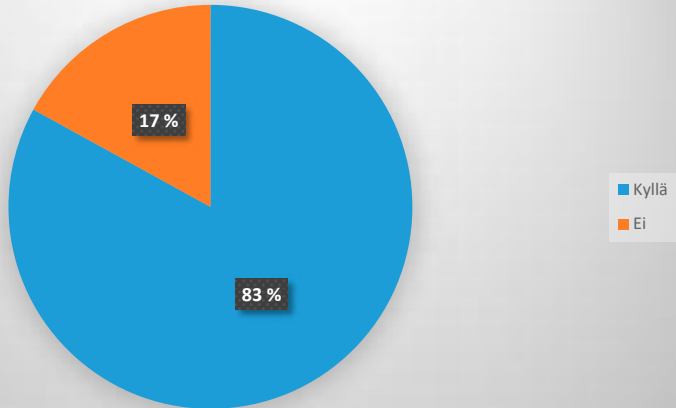
Onko niin, että Kaks kerran saaren asukkaat tuntevat seuran enemmän omakseen? Kuitenkin alueen asutuksen painopiste on nykyisin selkeästi Satavan puolella (Satavassa n. 800 vakituista asukasta ja Kaks kerrassa 600). Oletettavasti mökkiläisiä on enemmän Kaks kerran saaren puolella, koska siellä on sekä meren- että järvenrantaa. Tässä painotuksessa onkin pohtimista! Miten seuran tunnettavuutta saadaan lisättyä Satavan puolella? Kaks kertaseuran toimialueenahan on koko entisen Kaks kerran kunnan alue, johon kuuluvat suurimpina saarina

Satava ja Kaks kerta ja sen lisäksi joukko pienempiä saaria.

Entä hoitaako Kaks kertaseura alueen asioita esim. Turun kaupungin suuntaan? Kyllä vain, mikäli vastaajia on uskomisen. Lähes yhdeksän kymmenestä on sitä mieltä, että seura ottaa kantaa tärkeisiin asioihin. Näitä ovat mm. kaa voitus, järvensuojelu, sähköso pimus Turku Energian kanssa ja kunnallistekniikka. Itämeren saastumisen ja muiden ekologisten ongelmien suhteen seuralta toivotaan lisää valppautta.

Mitä palveluja kaivataan Kaks kerran alueelle? Nyt seuraa luettelo, sillä toiveita kertyi paljon. Hyvä niin. Nuorisotalo, päiväkotiki, kyläkauppa, polttoainejälkupiste, koulu, kirjasto, kioski, uimahalli, mökkitalkkari, kiinteä ja nopea internet, kesäkahvila meren rannalla, lasten leikkipaikka, luistinrata, urheilukenttä, vesi ja viemäri, silta Kaarinaan,

Oletko käynyt Kaks kertatalolla?

kevyen liikenteen väylät, paremmat ja tiheämmät bussiyhteydet, kauppa-auto, terveydenhoitajan vastaanotto, vanhuspalvelut, luontopolkuja ja ulkoilureittejä, Brinkhallin uimarannan kehittäminen, vesibussi kesäisin Kaarinaan tai Paraisille. Tästä listasta voidaan lukea aivan ihastuttava tulevaisuuden visio! Kunpa näkisimmekin tämän toiveitten tynnyrin toteutuvan!

Monet yllä luetelluista toiveista ovat sellaisia, joitten toteutumisen eteen Kaks kertaseura on työskennellyt jo pitkään. Näitä ovat mm. ulkoilureitit, pyörätiet ja koulu, joka toteutuessaan sisältäisi myös päiväkodin, kirjaston ja erilaiset tilat kaikenikäisten harrastustoiminnalle.

Kaks kertatalo on alueemme ”kylätalo”, tärkeä kokoontumispaikka, jota seura vuokraa Turun kaupungilta yhdessä partioliippukunta Kaks kerran kaksoispisteen kanssa. Kysyimme, **oletko käynyt Kaks**

kertatalolla. Neljä viidestä vastasi käyneensä. Joku oli vuokrannut taloa perheensä juhliin tai koulutuskäyttöön, monet olivat käyneet tiekunnan tai jonkin yhdistyksen kokouksissa. Myös erilaiset talolla järjestetyt tapahtumat, luennot, myyjäiset tai harrastuspiirit olivat houkutelleet väkeä paikalle.

Minkälaista toimintaa toivoisit Kaks kertaseuran järjestävän? Monet vastaajat olivat tyytyväisiä nykyiseen tarjontaan ja toivoivat samantyyllisiä tapahtumia edelleenkin. Erityisesti Kaks kertapäivä ja joulutapahtumat mainittiin mukaviksi tilaisuuksiksi ihmisten tapamiseen. Paljon tuli myös uusia ajatuksia, esim. ehdotettiin kaikenlaista osallistavaa toimintaa ja uuden sisältöisiä tapahtumia, joihin saataisiin houkuteltua lisää osallistujia. Ja tässä vielä toiveita: luontoretket, kotiseutukierrokset, vesibus-siajelu Kaks kerran ympäri, taideretket, asiantuntijaluennot, grillitapahtumat, sienikurssit, puutarhakurssit, talkoot,

teatteriretket, luennot ajankohtaisista asioista, kaavoitustilaisuudet, liikuntata-
pahtumat, peli-illat ja iltamat.

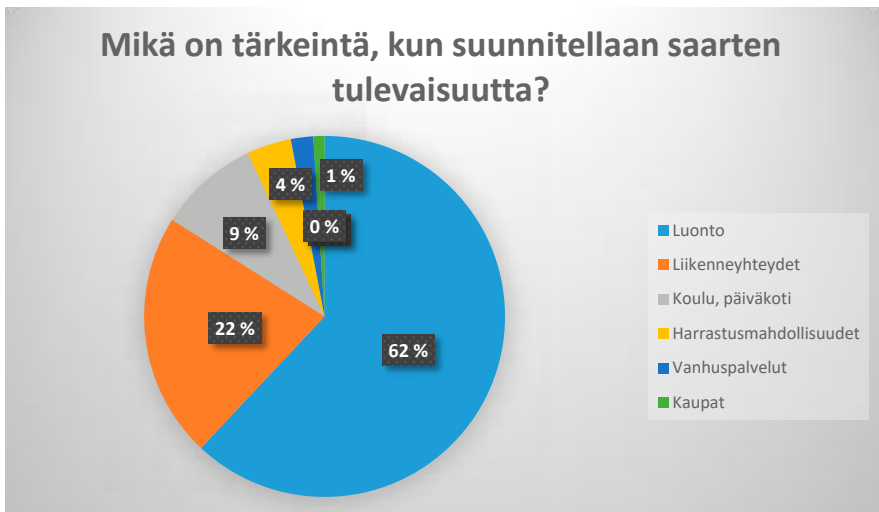
Monenlaisia äsken lueteltuja tapahtu-
mia on järjestettykin vuosien mittaan.
On tärkeää huolehtia, että toiminnasta
tiedotetaan laajasti ja aktiivisesti, jotta
kaikki kiinnostuneet pääsevät osallistu-
maan.

Mikä on tärkeintä, kun suunnitellaan saarten tulevaisuutta? Vastauksissa aivan ylivoimainen ykkönen oli luonto! Tähän tapaan: Saarten luonto ja perin-
nemaisema pitää säilyttää, vaikka se
tarkoittaisikin palveluiden olevan kau-
empana. Tai: Tarvitaan kyläasutusta ja
vapaata luontoa, ei liian tiukkaa tai ras-
kasta rakentamista, jotta säilyy mahdol-
lisuus kulkea luonnossa ja ihailia sitä.
Luonto on ainutkertainen, sitä ei saada
palautettua entiselleen. Koko Suomen
kannalta ainutlaatuisen järven suojelun

tulisi olla ykkösasia. Luonto on tässä ja
nyt: jos kalliot, puhtaat rannat, ja luonto
hävitetään, ei niitä saa takaisin.

Kyselyn vastausten perusteella Kaks-
kertaseuran oli helppo nostaa viimeisim-
mässä kaavalausunnossaan herkän saa-
ristoluonnoston säilyttäminen kaikkein
tärkeimmäksi asiaksi, kun uutta raken-
tamista saarille suunnitellaan. Luonto-
arvojen kunnioittamisen ja säilyttämisen
pitää olla kaiken tulevan kehittämisen
pohjana.

Kaikki kyselyyn tulleet vastaukset ja
kommentit ovat seuran hallituksen tie-
dossa ja niitä käytetään pohjana, kun
toimintaa suunnitellaan ja kehitetään.
Valitettavasti tällä kertaa vain netinkäyt-
täjät pääsivät kertomaan mielipiteensä.
Mutta ei hätää: palautekanavat ovat auki
jatkuvasti. Hallituksen jäsenten yhteys-
tiedot löytyvät tämän lehden loppupuol-
elta.

Kaksikerran VPK:lle uusi paloasema, 80-vuotisjuhla ja uudet haasteet

Tiesitkö tämän Kaksikerran VPK:sta?

- Turun kaupungissa toimiva sopimuspalokunta.
- Vastaa sammutus- ja pelastustehävien hoidosta yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.
- Toiminta perustuu pelastuslaitoksen kanssa tehtyyn palokuntasopimukseen, jonka mukaan pelastusyksikkö lähtee tehtävälle vähintään neljän miehen vahvuudella viimeistään 10 minuutin kuluttua hälytyksestä.
- Palokunnan toiminta-alue on koko maakunta, erityistilanteissa yksiköt voidaan hälyttää myös laajemmalle alueelle.
- Paloasema sijaitsee Harjattulassa, uusi asema valmistuu Satavaan lokakuussa 2019.
- Hälytysosastolaiset on koulutettu monelle eri koulutustasolle. Sammutusmiehillä on pelastustoimintaan noin 100-200 tunnin koulutus, alipäällystöllä 300-400 tunnin koulutus ja päällystöllä yli 500 tunnin koulutus.
- Toiminta on vastuullista ja palktonta varallaoloa

Hälytysosasto

Kaksikerran VPK:lla on tärkeä rooli Kaksikerran, Satavan ja tulevaisuudessa myös Hirvensalon saarten pelastusvalmiuden ylläpidossa. Suoritamme yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa päivittäistä sammutus- ja pelastustoimintaa alueel-

la ja muodostamme poikkeusoloissa ja väestönsuojelussa tarvittavan reservin kaikkina viikonpäivinä, ympäri vuorokauden. Vakinaisesta palokunnasta poiketen VPK:n henkilöstölle ei makseta henkilökohtaista korvausta tehtävistä.

Naisosasto

Naisosastomme on toiminut runsaat kaksi vuotta. Osasto on alusta asti ollut aktiivinen ja jäsenet ovat osallistuneet moniin eri turvallisuuskoulutuksiin, näin voimme osaltamme lisätä alueen asukkaiden turvallisuutta ja tukea hälytysosaston toimintaa. Ensimmäisenä toimintavuotena naisosaston jäsenet osallistuivat yhteensä 46 eri tapahtumaan ja koulutustilaisuuteen. Vuonna 2018 osasto osallistui 58 tilaisuuteen.

Naisosasto on mukana pelastuslaitoksen hälytysmuonitusringissä, joka on valmiudessa ympäri vuorokauden. Hälytysmuonitusryhmä voidaan hälyttää muonittamaan pelastushenkilöstöä pitkäkestoisissa onnettomuus- ja pelastustehtävissä koko maakunnan alueelle. Hälytysmuonitus on osa pelastustoimintaa.

Toiminnan rahoitus

Varsinais-Suomen pelastuslaitos maksaa sopimuksen mukaisen korvauksen palokuntayhdistykselle hälytyksistä ja harjoituksista. ”Korvauksena” sitoutumisesta ja työpanostuksesta yhdistykselle, olemme järjestäneet hälytysosastolaisillemme opintomatkat mm. Ahvenanmaalle ja Viroon tutustumaan paikalliseen palokuntatoimintaan.

Osa VPK:n käyttämästä kalustosta ja varusteista on pelastuslaitoksen omaisuutta, mutta yhdistys joutuu myös itse hankkimaan autoja, pienkalustoa, työ-

kaluja ja henkilökohtaisia varusteita. Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry:n vuonna 2018 teettämän tutkimuksen mukaan sopimuspalokunnat käyttävät keskimäärin noin 23 000 euroa joka vuosi edellä mainittuihin hankintoihin.

Kaksikerran VPK on viime vuosina hankkinut ja rahoittanut itse mm. nelivetoisen maastoauton ja sen lavalle asennetun erikoissammutuslaitteen, traktorimönkijän, kuljetusperäkärryn, öljyntorjuntaperäkärryn, autonsammutuspeitteen ja erityisvarusteet meripelastustehtäviin sekä lukemattoman määrän muita varusteita ja työkaluja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi olemme rahoittaneet joka viikkoiset pelivuorot ja peliasusteet ja -varusteet hälytysosastolaisille. Jokainen hankinta on tehty kehitteäksemme osaamistamme ja valmiuttamme juuri meidän alueemme pelastustehtäviin sekä ylläpitämään hälytysosastolaisten riittävää kuntotasoa.

Uusi asema, uudet mahdollisuudet

Erikvallen tienhaaraa vastapäätä osoitteeseen Kaksikerrantie 868 on nousemassa uusi paloasema. Turun kaupunki toimii aseman rakennuttajana, Varsinais-Suomen pelastuslaitos vuokraajana ja Kaksikerran VPK aseman käyttäjänä. Uusi asema on sijainniltaan optimaalinen ja se tulee tehostamaan palokunnan toimintaa. Moderni ja tarkoituksenmukainen asema avaa uusia mahdollisuuksia toimintaan. Paitsi, että hälytysosastolla on tilat kaikelle kalustolle, varusteille ja

niiden huollolle, asemalla on myös nykyaikaiset pesu- ja saunatilat. Asemalta löytyy myös koulutustila sekä keittiö. Keittiötilat on rakennettu siten, että niissä on huomioitu naisosaston tarpeet hälytysmuonitukseen. Nykyaikaiset tilat mahdollistavat myös nuoriso-osaston ja tukiosaston toiminnan. Hyötyneliöitä rakennuksessa on noin 500.

Tarvitsemme uusia jäseniä hälytysosastoon

Hälytysosastossa on reilusti tilaa uusille jäsenille. Tehokas ympärivuorokautinen toiminta kaipaa noin 5-7 uutta täysi-ikäistä henkilöä mukaan hälytysosastoon. Koulutamme uudet henkilöt pelastustoiminnan perusteisiin, jonka jälkeen pelastusliitto kouluttaa 60 tunnin pituisella sammutustyökurssilla henkilön päteväksi hälytystehtävissä toimimiseen. Mikäli olet kiinnostunut toiminnasta, ilmoita siitä palokunnan päällikölle osoitteeseen kaks Kerranvpk@vs-alpe.fi, myös nettisivujen kautta voi jättää yhteydenottoopyynnön.

Jokainen kiinteistö saarilta mukaan tukemaan toimintaa

Pelkästään Kaks Kerrassa ja Satavassa on arviolta noin 2500 kanta- ja vapaa-ajan kiinteistöä. Jos jokainen kiinteistö liittyisi tukijäseneksi se tarkoittaisi ihan uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen ja kalustohankintoihin. Liittymällä tukijäseneksi tuet arvokasta palokuntatyötä lähialueellasi. Jäsenmaksu on vain 10 € vuodessa!

VPK on 80-vuotta nuori

Vuonna 1939 Kaks Kerran kuntaan perustettu palokunta juhlii tänä vuonna 80-vuotista taivaltaan. Palokuntamme on aktiivinen, nuorekas ja moderni toiminnankehittäjä ja olemme ylpeitä siitä, että voimme viettää sekä uuden paloaseman avajaisia että 80-vuotisjuhliamme tulevana syksynä.

Juhlavuoteemme voi jokainen osallistua liittymällä tukijäseneksi maksamalla 10 euron vuosijäsenmaksun tilillemme.

Osa hälytysosastosta Kaks Kerran kirkolla, kuva Marko Viljanen.

me Liedon Sp, FI23 4309 0010 5949 35.
Muista laittaa nimesi, laskutusosoitteesi ja/tai sähköpostiosoitteesi! Kiitos tu-
estanne jo etukäteen!

Lisätietoja toiminnastamme:
www.kaks Kerranvpk.fi

Kaks Kerran Vapaaehtoinen Palokunta ry

perustettu 1939

hälytysosastolaisia 20

naisosaston jäseniä 21

hälytyksiä vuodessa noin 60

hälytysosasto harjoittelee
maanantaisin klo 18

Kakskertapäivät 2019

29.6.2019, klo 12-15, Brinkhallin kartanolla

Kakskertapäivät 29.6.2019 klo 12-15

Brinkhallin kartano

Brinkhallintie 414, 20960 Turku

(myyntipisteet avataan jo klo 11!)

Bussilinja nro 15. Alueella rajoitettu P-alue.

Päivän teema on Hovimäki. Suositusta Hovimäki tv-sarjan kuvauksista on tänä vuonna kulunut tasan 20 vuotta.

Tilaisuuden juontajana toimii Hovimäki-sarjan kotiopettaja, myöhemmin lääkintäneuvos ja senaattori Alex Ingbergiä esittänyt näyttelijä **Riko Eklundh**.

Päivän ohjelma tulkataan myös viittomakielellä!

Kakskerran Kaksoispiste ylläpitää ”Muksulaa”, jossa leikitään leikkejä, pelataan pelejä ja opitaan suosittua Fortnite-tanssia.

Tiedoksi, että sunnuntaina on jumalanpalvelus Kakskerran kirkossa klo 17.

Brinkhallin kartanon suunnitteli ja rakennutti Turun Akatemian professori Gabriel Bonsdorff perheensä maaseutuasunnoksi vuonna 1793. Kartano kukoisti valistusajan periaatteita toteuttaen. Kakskertalaisille kartano on ollut tärkeä maanviljelyksen ja muun kehityksen edistäjä ja se on tarjonnut työpaikan suurelle joukolle saarelaisia. Monien vaiheiden kautta

kartano päätyi 1960-luvulla Turun kaupungin omistukseen. Runsaan kolmenkymmenen vuoden aika kaupungin omistuksessa lähes tuhoi kulttuurihistoriallisesti merkittävän ja valtioneuvoston päätöksellä suojellun kartanon.

Uusi aikakausi käynnistyi YLE:n vuokrattua Brinkhallin Hovimäki-sarjan kuvauksia varten.

Ohjelma

11.00 Myynti- ja esittelypisteet avataan (auki 11-15,) saarien eri yhdistysten myyntipisteet

11.40 Tervetuliaismusiikki alkaa, **Turun VPK:n puhallinorkesteri.**

Kapellimestarina **Reijo Borman**

12.00 Tervetuliassanat, **Pia Relanto** Brinkhallin ystävät – Brinkhalls vänner ry:n puheenjohtaja

12.05 Tervetuliaispuhe **Kaija Hartiala**, Suomen Kulttuuriperinnön Säätiö

12.15 Picknick-konsertti, Turun VPK:n puhallinorkesteri

12.45 Hovimäki-tarinoita, Riko Eklundh alias Alex Ingberg kertoo Hovimäki-sarjasta

13.00 Käräjien avaus, Kaks kertaseuran puheenjohtaja **Raimo Västinsalo**

13.05 Kaks kertalaulu, **Jaana Majatie**, säestäjänä **Rami Aaltonen**

13.10 Käräjäpuhe, kaupunginjohtaja **Minna Arve**

13.20 Vuoden Kaks kertalaisen julkistus

13.30 Hovimäki-tarinoita, Riko Eklundh

14.00 Picknick-konsertti, Turun VPK:n puhallinorkesteri

14.15 Yhteislaulua, Turun VPK:n orkesterin säestyksellä

14.25 Varsinaissuomalaisten laulu

14.30 Kiitos Turun VPK:n puhallinorkesterille, Raimo Västinsalo

14.35 Kapulan vaihto

15.00 Tilaisuus päättyy

Myyntipisteet avoinna klo 15 saakka.

Tilaisuuden jälkeen mahdollisuus osallistua 30 henkilön ryhmissä opastettuun kierrokseen (à 7,50 hlö) kartanossa.

Tilaisuuden jälkeen mahdollisuus käydä myös Metsäkirkossa.

Laitetaan liput salkoon saaren kaikissa tangoissa päivän kunniaksi!

Järjestäjinä: useat saarten yhdistykset, päävastuun kantaa tänä vuonna Brinkhallin Ystävät – Brinkhalls vänner ry.

Järjestäjät pidättävät oikeuden muutoksiin.

Samaan aikaan kartano myytiin Suomen Kulttuuriperinnön Säätiölle, jonka omistuksessa kartanon rakennuksia ja aluetta on kunnostettu. Nyt kartano elää uutta kukoistusta ja yhä useammat ovat löytäneet sen häiden ja muiden juhlien pitopaikaksi. Taidenäyttelyt, konsertit ja muut tilaisuudet sekä kesäkahvila ovat jo saaneet suuren kävijäkunnan.

Tänä kesänä on aloitettu myös englantilaisen puutarhan korjaaminen arkeologien ja museopuutarhurin johdolla.

Hienoa että Brinkhall voi toimia jälleen kaks kertalaisten kokoontumispaikkana Kaks kertapäivien aikana. Tervetuloa Brinkhalliin!

Tapahutumakalenteri

Kesä ja syksy 2019

Toukokuu

- 19.5. kello 12 **suvikirkko ja kaatuneitten muistaminen** Kaksikerran kirkolla, kahvitus huoltorakennuksella
- 20.5. kello 18 Kaksikertatalolla **esitelmä Itämeren tilasta**, Pidä Saaristo Siistinä ry, Atte Lindqvist, talolla kahvitarjoilu.
- 25.5. **Luontoretki Kulhoon**. Osallistujat kuljetetaan Kulhoon veneillä, lähtö kello 11 Papinsaaresta Kulhonvalkaman rannasta. Oppaana Jarkko Laine. Omat eväät mukaan.

Kesäkuu

Neulomakerho:

Kesäneulojaiset pidetään kello 18-20. Tule mukaan käsityön kanssa tai ilman. Lisätietoja Piia puh 040-779 1069. Koontumiset seuraavasti:

- 4.6. Anjan luona Pitiskarissa Pitiskarintien päässä
- 18.6. Nikkilän mylly, Mäkivaarantie, Satava
- 2.7. Santran vieraina Salina veneessä, lähtö Kulhonvalkamasta Papinsaaresta
- 16.7. Tellervon luona Järvipeniläntie 42
- 30.7. Susun luo Latosaareen lähtö Niitysaarentien päästä venerannasta kello 17:45
- 13.8. Brittiksen laiturilla Peppoistentie 142

Syksyllä jatketaan parittomien viikkojen tiistaisin kello 18-20 Kaksikertatalolla, syyskausi 10.9.-3.12.

- 9.6. kello 13-15 **kesäinen piknik-retki** Rakuunavuorelle Satavassa. Omat eväät mukaan! Kokoontuminen Samppaantien ja Vanha Samppaantien risteyksessä kello 13.

15.6. kello 14 **Kyläretki Kulhoon** - kartano, poikakoti, huviloita ja kesäsiirtoloita, oppaana Kaarin Kurri, joka myös vastaa mahdollisiin tiedusteluihin, 040 825 2730. Lähtö Papinsaaresta Kulhonvalkaman rannasta venekuljetuksilla. Kulhonvalkamassa on rajoitetusti pysäköintipaikkoja, joten käyttäkää mielellään kimpakyytiä. Kahvituksen ja kuljetusten järjestämiseksi ilmoittautuminen seurasihteerille jarkko.i.kos@gmail.com tai 0400 822 855 viimeistään 13.6.. Mukaan otetaan 30 ensiksi ilmoittautunutta. Mikäli halukkaita on enemmän, pyritään järjestämään toinen retki myöhemmin kesällä.

29.6. kello 12-15 **Kaks kertapäivä Brinkhallin kartanolla**, teemana Hovimäki. Katso erillinen ilmoitus tässä lehdessä.

30.6. kello 17 Kaks kertapäivään liittyvä **Suvikirkko** Kaks kerran kirkolla, kirkkokahvit huoltorakennuksella.

Elokuu

31.8. kello 13-15 **Myllyjuhla** Nikkilän myllyllä Satavassa, illalla elotulet Satavan sillalla

Syyskuu

1.9. **Missiotreffit** merellä yhdessä Martinseurakunnan kanssa, kohteena Merimaskun kirkko. Tarkemmat tiedot kotisivuilla www.kaks kertaseura.fi.

Lokakuu

20.10. kello 12-15 **Sadonkorjuupäivä** Kaks kertatalolla, teemana yritys

Marraskuu

16.11. kello 10 **Askartelupäivä**, kynttilöiden tekoa Kaks kertatalolla

Joulukuu

6.12. kello 12 **Itsenäisyyspäivän kirkko ja sepeleen lasku sankarihaudoille**, kahvitus Hennalassa

Perinteinen Joululounas Hirvillammella

Kauneimmat joululaulut Kaks kerran kirkossa, glögi ja pipari huoltorakennuksella

Mahdollisten muutosten, tarkennusten ja lisäysten johdosta seuraa kotisivujamme www.kaks kertaseura.fi

Kakskerran kalliokaiverrukset

Edellisessä lehdessä ilmoitimme projektista, jonka tavoitteena on kartoittaa Kakskerran vanhoja kalliokaiverruksia.

Tulos on ollut toistaiseksi hyvin niukka, joten jatketaan hanketta vuoden lop-

puun. Jos havaitset kalliopirroksen, niin ilmoita siitä Kakskertaseuran sähköpostiin tai kenelle tahansa yhdistyksen toimihenkilölle. Tieto kyllä välittyy.

Kaiverruksia kannattaa tarkkailla rantojen silokallioilta ja luodoilta sekä korkeiden kallioiden lailta.

Marraskuussa 2018 Historia- ja kotiseututoimikunnan jäsenet Leif Kronberg ja Rami Kohonen kartoittivat vuosiluvun ja monogrammin, jonka 1880-luvun alun kulkija on hakannut Vapparin suulla sijaitsevan pienen Kuusi-luodon rantakallioon. Kuva Leif Kronberg.

SUVI SAARISTOSSA

Martinseurakunta

KAATUNEIDEN MUISTOPÄIVÄN SANAJUMALANPALVELUS

Kaksikerran kirkossa su 19.5. klo 12. Sanajumalanpalveluksen toimittaa pastori Jukka Hildén. Tilaisuuden musiikista vastaa kanttori Mikko Salakari. Partiolaiset ja kirkkoväki vievät jumalanpalveluksen jälkeen Suomen lipun juhmallisesti hautausmaalle ja laskevat seppeleet kaikille sankarihautoille. Kaksikertaseura tarjoaa tilaisuuden jälkeen kaikille osallistujille kirkkokahvit.

SUVIKIRKOT JA SUVIMUSIIKIT

Suvikirkko 02.06. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Kaksikerran VPK
Suvikirkko 09.06. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Kaksikerran kotiseutuyhdistys
Suvikirkko 16.06. klo 17, Leena ja Heikki Suominen, kirkkokahvit tarjoaa Kaksikerran MTK
Suvimusiikki 23.06. klo 17-18 musiikkitilaisuus
Kaksikertapäivien suvikirkko 30.06. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Brinkhallin ystävät ry
Suvikirkko 07.07. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Hennalan kerho
Suvikirkko 14.07. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Kaksikerran SPR
Suvikirkko 21.07. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa partiolippukunta Kaksikerran Kaksoispiste
Suvimusiikki 28.07. klo 17-18 musiikkitilaisuus
Suvikirkko Riparilaulut 04.08. klo 17, Ville Mantere ja Niko Reinval, kirkkokahvit tarjoaa Kaksikerran nuorisoseura
Suvikirkko 11.08. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Satavan pientaloyhdistys
Sotainvalidipäivän suvikirkko 18.08. klo 17, kirkkokahvit tarjoaa Tiistaiseura
Suvimusiikki 25.08. klo 17-18 musiikkitilaisuus

Kesän sunnuntai-illat kirkossa ja kirkonmäellä ovat kauemmin saarilla asuneitten ja uusien asukkaitten mukavia yhteistapaamisia. Tervetuloa!

HENNALAN KESÄKAHVILA JA SAUNA (Hennalantie 10, Satavansaari)

Avoimna jälleen keskiviikkoinen ajalla 5.6.–28.8.2019. Päivä alkaa aina klo 15 har-taudella ja kahveilla. Klo 15.30–19 uimapukusauna. Mahdollisuus myös lenkkei-lyyn. Ranta edellyttää kohtuullista uimataitoa. Tervetuloa!

Martin-
seurakunta

KAKSKERRAN SEURINTALO

Viihtyisä perhejuhlien pitopaikka

Tilaa 130 henkilölle Tiedustelut puh. 0503479918
Samppaantie 90, 20960 TURKU (Satavan saari)

Kuva: Mirja Rakkolainen.

Kakskertatalo

Monipuolinen mahdollisuus Kakskerran sydämessä.

Kakskertaseura ja partiolippukunta Kakskerran Kaksoispiste ovat yhteisvastuullisesti vuokranneet talon Turun kaupungilta ja vuokraavat sitä edelleen mm. saarten eri yhdistysten ja yhteisöjen käyttöön.

Käytössäsi ympärivuoden.

Kokoukset, retket, myyjäiset, kesätaapahtumat, ym.

Isoon saliin mahtuu istumaan noin 30 henkeä.

Autamme mielellämme tilaisuuksien järjestelyissä.

Tarvittaessa saatavissa esim. kahvitarjoilu erilliskorvausta vastaan.

Talolla kokoontuvat muun muassa tiistaikerho, partiolippukunta Kakskerran Kaksoispiste ja Kakskertaseura.

Järjestä oma tapahtumasi toimivissa tiloissa

- Kertakäyttö 35 €
- Koko vuorokausi 60 €

Varaukset ja tiedustelut:

Outi Kauppi
040-567 7946

kauppi@netti.fi

Vapparintie 118, Kakskerta

Takuulla laadukasta työtä Annamme työllemme ikuisen takuun!

”Naapuritkin ovat ottaneet
Kymppiremonttien katon nähtyään
meidän kattomme”

- Vesikattoremontti
- Vesikattomaalaus
- Ulkoverhousremontti
- Ulkomaalaus
- Ikkuna- ja oviremontti

PEKKA AHO

Puh. 0400 898 909

www.kymppiremontit.fi

TUOREPURISTETTU
SMOOTHIE
HAUSKALLA TWISTILLÄ

WWW.PAGO.FI

Puutarhaan kunnon työkalut!

Husqvarna
KÄYTTÖOHJEET
www.husqvarna.fi

3.950 €
NORM. 4.790 €

TARJOUS!

Husqvarna Rider 214 TC

Combi 94 cm -leikkuripöytä. BioClip®-leikkauteknikka erinomaisen leikkaustuloksen takuuna. 2019-malli, saatavilla myös nelivetoisena. Rajoitettu erä!

Husqvarna
KÄYTTÖOHJEET

MIKSI LEIKKAISIT
NURMIKON ITSE?

1.499 €
NORM. 1.695 €

ROBOTILEIKKURI HUSQVARNA AUTOMOWER® 310

Leikkaa jopa 1 000 neliömetrin pihat. Tehokas ja helppokäyttöinen laite moniin eri olosuhteisiin. Saatavilla myös monia lisävarusteita. Konetta voi säätää myös älypuhelimella. Meiltä löydät sopivaan hintaan robotileikkurit myös suuremmille pihoilta. Ota yhteyttä! Rajoitettu erä!

Mietityttääkö
robotileikkuri?
Meiltä ilmainen pihan
soveltuvuusarvio
Turussa ja myös
lähialueilla!

VAIHTOKAMPANJA!

Hyvitämme MISTÄ TAHANSA vanhasta
käyntikuntoisesta ajoleikkuristasi
vähintään

1.000 €

kun vaihdat sen uuteen
Husqvarnan nelivetoleikkuriin!

MYynti -
HUOLTO -
VARAOSAT

**TRAKTORI
KONE**

KLIPPO

549 €
Norm. 609 €

Ruohonleikkuri Klippo Champion

Kevyt ja monipuolinen bileleikkaava laatu leikkuri. Alumiininen leikkauskotelo takaa pitkän elinajan. Leikkuleveys 48 cm. Briggs & Stratton 625e. Rajoitettu erä!

Meiltä saatavilla myös
kuluton rahoitus pien-
konehankinnoillesi!

Orikedonkatu 9, 20380 Turku
Avoimna ark. klo 8-16.30
www.traktorikone.fi 020 7466 700

KUMPPANINA PARAS

PIPELIFE

WWW.PUHDASTULEVAISUUS.FI

Jätevesiasiat kerralla kuntoon!

Meiltä saat kaiken mitä järjestelmäsi tarvitset

- suunnittelu ja asennus
- lupa-asiat

Suodatuskasettipaketti

- helppo ja vaivaton maaperäkäsittelyjärjestelmä
- omakoti ja vapaa-ajan asumisen tarpeisiin
- mitoitettu 1-5 henkilölle
- CE -merkitty

Pihakaivo

PIPELIFE
YMPÄRISTÖ

Ota yhteyttä: Suomen Pihakaivo Oy | www.pihakaivo.fi
Juhani Rinne p. 0400 788 358 | juhani.rinne@pihakaivo.fi | Milka Ruohonen p. 040 1729 444

Kaikki hyvä on lähellä

KMarket

DELI

KMarket

MOIKOINEN

TERVETULOA ILOISEN PALVELUN RUOKAKAUPPAAN!

Meidät löydät myös
Facebookista >> ja
Instagramista >> k-market

**Kun tarvitset
viemärien ja kaivojen
huolto- ja avauspalvelua
ota yhteyttä!**

www.IMUAUTO.FI

**Kuljetusliike
Kallio K&H Ay**

puh. 02 2385 805

www.imuauto.fi

CHEF
WOTKIN'S

Kauppa
yhteydessä
myös
kahvila

Tervetuloa Satavan Kyläkauppaan!

Meiltä saatavilla mm.

- Chef Wotkin'sin maistuvat tuotteet
- Kaasupullot
- Päivittäistavarat

Biolan musta multa
45L

5 säkkiä **20€**

Yksittäin 4,90€/sakki

Tarmo

lähikauppa nörköp

Palvelemme joka päivä 9-21
Kaks Kerrantie 679
0400 151 431

Kukkakioski Anneli Karelius

02 236 0479

Hautausmaantie 21
Avoinna joka päivä 8-18

Kuva: Mirja Rakkolainen.

M&M
TURVAPALVELUT

MÖKILLÄ KAIKKI HYVIN?

TÄNÄ KESÄNÄ VIDEOVALVONTA ON MYÖS SAARELAISTEN SAATAVILLA. NÄE LAADUKKAAN KAMERAVALVONNAN AVULLA KOTIISI TAI MÖKILLESİ ETÄNÄ, OLIT SITTEN MISSÄ PÄIN MAAILMAA TAHANSA.

OTA YHTEYTTÄ

044 5665 298

MIIKKA@MMTURVAPALVELUT.FI

WWW.MMTURVAPALVELUT.FI

M&M TURVAPALVELUT - TURVALLISUUTESI ASIAANTUNTIJA

KAMERAVALVONTA - HÄLYTYSJÄRJESTELMÄT - TIETOLIIKENNE

*Herkut arkeen ja juhlaan
kotimatkasi varrelta!*

Löydät meidät
Facebookista!

SUPERMARKET
HIRVENSALO

Lähetä
tai nouda
paketit
helposti
meitä!

Vanha Kaksikerrantie 1, p. 0207 513 860 Palvelemme: ark. 7-22, la 7-22 & su 10-22

www.k-supermarket.fi

Puhelun hinta 0207-alkuisiin numeroihin lankapuhelimesta 8,21 senttiä/puh. + 6,90 senttiä/min. (sis. alv 24%) ja matkapuhelimesta 8,21 senttiä/puh. + 14,90 senttiä/min. (sis. alv 24%)

Rami Koivunen Palvelut Ky

Puh. 0400 527 930

Raustvuorentie 104, 20960 Turku

Mökki- ja laituriremontit | Purku- ja rakennustyöt
Terassi- ja pihatyöt | Puunkaadot

2X - lehden toimitus

Julkaisija: Kakskertaseura ry

Päätoimittaja: Raimo Västinsalo

raimo.vastinsalo@gmail.com

044 337 7541

Toimitussihteeri: Jarkko Koskinen

jarkko.i.kos@gmail.com

0400 822 855

Taitto ja ulkoasu: Malla Avenius / Painola

Painopaikka: Painotalo Painola

T. Nieminen Oy

Ilmoitushinnat ja ilmoitusten koko (mm)

1/1 takakansi väri	300 €	148 x 168 + 3 mm leikkuuvarat
1/1 sisäsivu väri	250 €	148 x 210 + leikkuuvarat tai 138 x 199
1/1 sisäsivu musta	200 €	kuten yllä
1/2 sisäsivu väri	150 €	vaaka: 148 x 103 + leikkuuvarat tai 138 x 97 pysty: 72 x 210 + leikkuuvarat tai 68 x 199
1/2 sisäsivu musta	120 €	kuten yllä
1/4 sisäsivu väri	100 €	pysty: 68 x 97 tai vaaka: 138 x 46
1/4 sisäsivu musta	60 €	kuten yllä

Liity nyt jäseneksi

Seuran varsinaiseksi jäseneksi pääsee toimialueellamme joko vakinaisesti tai osan vuotta asuva tai työskentelevä henkilö tai muukin seuran tarkoituksiperät hyväksyvä henkilö, jonka seuran hallitus hyväksyy.

Samassa taloudessa voi olla vähintään yhden pääjäsenen lisäksi haluttu määrä sivujäseniä. Seuran jäsenkirjeet ja kokouskutsut sekä 2X-lehti postitetaan pääjäsenelle. Sivujäsenet ovat pääjäsenten tavoin seuran täysivaltaisina jäseninä oikeutettuja osallistumaan seuran toimintaan ja päätöksentekoon vuosikokouksessa ja toimielimissä. Tälle vuodelle vahvistetut jäsenmaksut ovat pääjäsenelle 20 € ja sivujäsenelle 4 €.

Kakskertaseuran kotisivut ovat osoitteessa www.kakskertaseura.fi. Sieltä löydät muun ohella seuran uutiset, tiedot tapahtumista, seuran säännöt sekä tiedot hallituksesta ja toimikunnista.

Seuran jäsenenä saat edullisen sähkösopimuksen Turku Energian kanssa. Saat myös Turun Pientalojen Keskusjärjestön (TPK) jäsenkortin, jolla sinulla on mahdollisuus saada alennusta TPK:n yhteistyökumppaneiden liikkeissä asioidessasi.

Ilmoita sähköpostiosoitteesi Kakskertaseuralle! Sähköpostilla lähetämme jäsenille tiedotteita. Jäsenrekisterin tietoja käytetään vain seuran jäsenpostitukseen ja sähköiseen tiedottamiseen, tietoja ei anneta ulkopuolisten käyttöön.

LIITYN JÄSENEKSI

Nimi _____

Osoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Puhelinnumero _____

Sähköpostiosoite _____

Perheen lisäjäsenet _____

Asuinsaari _____

Toimita hakemus seuran puheenjohtajalle tai sihteerille, osoitteet ovat toisaalla tässä lehdessä, tai seuran sähköpostiosoitteeseen kakskertaseura@kakskertaseura.fi. Liittymislomakkeen voi täyttää myös seuran kotisivulla.

Kakskertaseura ry

Kakskertaseura ry c/o Raimo Västinsalo
Mäkivaarankuja 34 , 20960 Turku
kakskertaseura@kakskertaseura.fi
www.kakskertaseura.fi

Hallitus

Raimo Västinsalo, puheenjohtaja
Mäkivaarankuja 34, 20960 Turku
raimo.vastinsalo@gmail.com,
puh. 044 337 7541

Seppo Muurinen, varapuheenjohtaja
Monnoistentie 5, 20960 Turku
muurinens@gmail.com
puh. 258 7805, 0400 763 822

Jarkko Koskinen, sihteeri, rahastonhoitaja
Peltolantie 6 D 124, 20720 Turku
jarkko.i.kos@gmail.com
puh. 0400 822 855

Mika Eklund
mikae@live.fi

Piia Kramsu
piia.kramsu@jelpekon.fi
puh. 040 779 1069

Kaarin Kurri
kaarin.kurri@turku.fi
puh. 040 825 2730

Hanna Mujunen
hanna.mujunen@outlook.com
puh. 040 556 8411

Juha Mäki
juhamaki@jussinpesu.fi
puh. 0400 521 103

Ritva Nummiora
ritva.nummiora@gmail.com

Marko Viljanen
marko.viljanen@tmfg.fi

Kuva: Pirjo Koskinen.

Kakskertaseuran myyntituotteet

Raimo Narjus:
KAKSKERTAA KIERTÄMÄSSÄ
Eilen ja tänään

ISBN 952-90-6669-4 Serioffset 1995, 240 sivua

Myyntipaikat:
Antikvaarinen Kirjakauppa Kvariaatti, Tapani Vinkala (seuran suoramyynti) Hämeenkatu 16, 20500 Turku

Turun Kansallinen Kirjakauppa, Linnankatu 16, 20100 Turku

ISÄNNÄNVIIRI

Kakskerta -viirejä on saatavana Satavan kyläkaupasta:

iso viiri 50 x 450 cm 80 €

pieni viiri 40 x 350 cm 70 €

VILLASUKAT

Kakskerran väreihin kudotut sukat, saatavana eri kokoja 20 €

Myynti:
Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja
Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

TAKKATIKKURASIA

Hinta: 4 € tai 10 €/3 rasiaa

Myynti:
Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja
Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

KAKSKERRAN VAAKUNA -tarra

Hinta 3 €, tarra 10,5 cm x 9 cm

Myynti:
Piia Kramsu p. 040 779 1069 ja
Kakskertaseuran tilaisuudet ja tapahtumat

Posti Green

Saaristoapteekki palvelee 24/7

Hirvensalon apteekin digitaalisesta verkkopalvelusta Saaristoapteekista voit tilata reseptilääkkeet ja muut apteekkituotteet esimerkiksi kotiinkuljetettuna, Postiin tai Hirvensalon apteekin noutoautomaattiin!

Hyödynnä noutoautomaatti apteekkiasioinnissa! Tekemällä tilauksen Saaristoapteekista varmistat Hirvensalon apteekin tilausvalikoimaan kuuluvien tuotteiden saatavuuden ja voit hakea tuotteesi noutoautomaatista K-Marketin puolelta myös apteekin ollessa suljettuna.

saarist
apteekki.fi

saarist
apteekki.fi

Hirvensalon
APTEEKKI

Hirvensalon apteekki
Moikoisten liikekeskus
Pitkämpellonkatu 2
20900 Turku
puh. 02 2844 666